

ne priklausoma Lietuva

Montrealis, 1970 m. rugpjūčio 26 d. Nr. 1212

LE JOURNAL INDEPENDANT LITHUANIEN AU CANADA • EST. 1941 • THE INDEPENDENT LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

DIENOS TEMOMIS

Pėdsakus, palikti pėdsakus yra bene kiekvieno žmogaus sąmoningas ar nesąmoningas troškimas gyvenime. Ir tie pėdsakai dažniausiai būna biologiški: individas užaugina vaikus, ir jie pratęsia jo būtį pasaulyje.

Kiti individai savo fizinę būtį pratęsia pačia savo individualybe. Jie išsiskiria iš savo bendraamžių, jie savo gyvenamajame laike palieka rėžį, kuris išlieka, kuris savarankiškai gyvena toliau po to, kai paties individo fizinė būtis jau yra pasibaigusi. Tai kūrėjai.

Žinia, pasižovusių kūrėjais būti apstu, bet savo kūryba išliekančiųjų skaičius visuomet buvo ir, tur būt, bus ribotas.

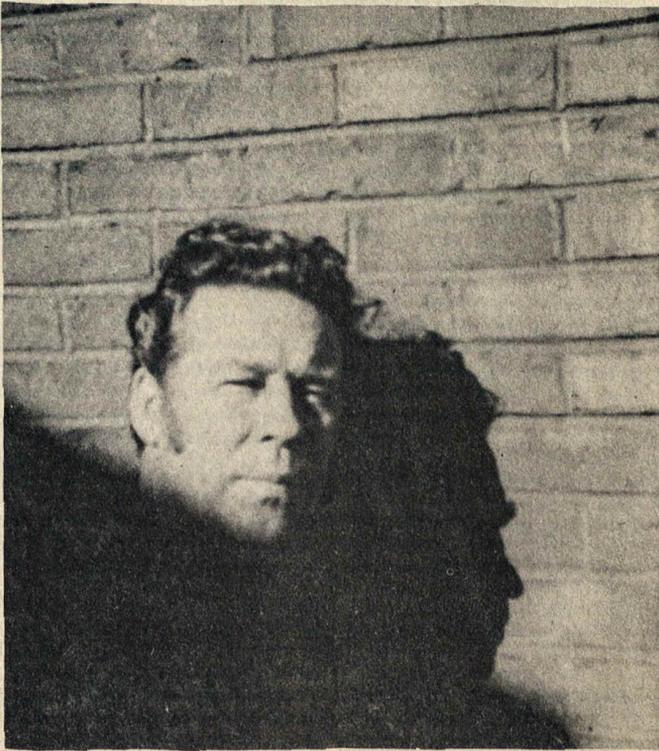
Kiekviena visuomenė stengiasi savo kūrėjus išskirti, atrinkti ir pagerbti. Prancūzai turi savo akademią, kurios narius jie dar gyvus vadina "nemirtingaisiais", nors, atvirai kalbant, daugelis jų gan greit buvo pamiršti. Švedų Nobelio premija, be abejo, yra tarptautiškai žinomiausia kūrėjų atrankos institucija. Tačiau ir ne vienas nobelininkas jau yra nukeliavęs užmarštin. Bendraamžiai, matyt, nėra itin tobuli kūrėjų atrinkėjai — laikas bene bus pats negailestingiausias ir objektyviausias teisėjas.

Kai aną dieną sužinojome, kad Lietuvių rašytojų draugijos 1969 m. literatūros premija teko Henrikui Nagysui — nustebome. Jis, rodos, toks tvirtas, toks nebeišraunamas medis lietuvių literatūroje, kad jį išskirti premija dveikia kone smulkmeniškumu. Ir tada prisimena kitas, jau iš tiesų nuostabus faktas — nuo 1948 m., kada jis gavo Patrios leidyklos premiją už pačią pirmąją savo poezijos knygą, Henrikas Nagys iki šiol visiškai nebuvo išskirtas literatūriname gyvenime svetur. O per tuos 21 metus tiek juk buvo suteikta premijų ir premijėlių, tiek prikurta laureatų, o kiek gi jų išliks?

Poetas Henrikas Nagys jau yra įjėjęs į lietuvių literatūros istoriją, ir svarbiausioji užsienių lietuvių literatūros premija jam, gal būt, atiteko net per vėlai, nes ankstyvesniojo jo knygos nėra kiek nemenčiau atlaikys laiko teisumą, kaip dabar premijuotieji "Aitrai".

Henrikas Nagys gimė, augo ir brenė nepriklausomojoje Lietuvoje. Jis buvo jau grynai lietuviškos mokyklos auklėtinis, jis ir savo akademines studijas įpusėjo Lietuvos universitetuose ir savo kūrybinį kelią jis pradėjo nepriklausomojoje Lietuvoje. Trumpai — jis atsovauja pirmajai mūsų kūrėjų kartai, kuri yra visapusiškas nepriklausomos Lietuvos valstybės produktas.

Tai buvo karta, kuri buvo perdėm lietuviška, tačiau jos

Poetas Henrikas Nagys

Energijos politika

Visi vienbalsiai dūsavo, ai-manavo ir keikė, kai užklupo liepos karščių banga. Bet čionykščiai vargai buvo juokai palyginus su padėtim New Yorke, kur žmonės žlobčiojo, it žuvys, kur elektros srovės kiekis taip sumažėjo, kad valandomis tek-davo laukti kol užvirs kava. Didmiesčiui trūko elektros ir jis šaukėsi pagalbos iš Toronto. Tobuliausia iš tobuliausių kapitalistinė sistema neišsprendė energijos proble-mos. Arba išsprendė ją per daug gerai...

Žilų senovė tokios proble-mos nebuvo. Dar prieš šimtą metų Amerika pyškino miško medžlaga, kurios šaltiniai at-rodė neišsiamami. Paskui at-sirado akmens anglis, kurią šimtmečio vidury pakeitė ži-balas. Jį savo ruožtu nurungė žemės dujos. Kažkada apie 1980 metus energijos šaltiniu taps uranijus. Jei viskas klosis ge-rai, Kanada buvo pradėjusi

atstovai lygia dalia jautėsi ir europiečiais. Tai buvo karta, kuri intelektualiai brenė at-virybėje visai Vakarų Europos kultūrai, bet kuri buvo nebe-pakeičiamai lietuviška.

Premija šikart atiteko kūrė-jui, kuris kūrybines sultis sė-mėsi iš tos aplinkos, kuri te-galėjo susidaryti savoje val-s-tybėje.

Vienas jaunas, jau svetur kurti pradėjęs poetas, sužino-jęs, kad premija atiteko Hen-rikui Nagysui, tarė: "Aš asme-niškai didžiuojuosi". Paklaus-tas, kodėl, jis atsakė: "Juk mes, jaunieji, esame Henriko augintiniai"...

Tai, tur būt, bus puikiaus-ias sveikinimas laureatui. Ir labiausiai įpareigojantis, nes tas kūrybines sultis perduoti jaunesiems svetur ne taip jau paprasta.

kaupiti uranijaus atsargas, bet šimet kitaip apsisprendė.

JAV energijos ištekliai šiuo metu pasiskirsto maždaug šitai: nafta 43 nuoš., žemės du-jos 32 nuoš., akmens anglis 21 nuoš., hidro energija 4 nuoš., uranijus, atseit, atominė en-ergija — 0,2 nuoš.

Savaime aišku, kad šis jėgų santykis pasikeis, ir spėliojama, kokie bus ištekliai 2000 metais. Svarstoma, kaip pra-matyti protinę išteklių naudo-jimo politiką. Sakysim, spėja-ma, kad tais 2000 Viešpaties metais benzino vartojimas pa-šoks iki 3570 milijardų litrų ir metus. Kitaip sakant, kiekvienas iš 300 milijonų Amerikos gyventojų supleskims per metus 100 bačkų benzino. Vien tik per paskutiniuosius tris šio šimt-mečio metus bus sunaudota ly-giai tiek benzino, kiek Amerika sunaudota iš viso per pirmąją šimtmečio pusę.

Iš kokios peklos paimti tą naftą, svarsto mokslininkai. Dar labiau jie susirūpinę gy-venviečių užteršimu. Jaudabar mus supa užteršti, užnuodyti vandenys, surūgęs oras. Ar nesutėrėks galutinai dar paugės srūvynas ir mašinų laužo kapi-nynai? Ir visa tai dėl per gau-saus degalų ir tepalų naudoji-mo? ...

Kiekvienu atveju, jei Ameri-kai reikės 1428 milijardų litrų nevalytos naftos ir metus, kaip kad skelbia žinovai, ji nepajėgs išsiversti turimais ištekliais. Daugų daugiausia, ką ji gali išpumpuoti iš savo šaltinių, yra 476 milijardai litrų ir metus. Galimas daiktas, kad padės naftos grėžiniai Aliaskoj. Apskaiciuojama, kad ten esama beveik 6000 milijardų litrų at-sargos. Bet apskaičiuoti yra vienas dalykas, o įsitikinti, kad tikrai taip yra, kitas. Chase — Manhattan banko studija įrodo,

Po sutarties

Kai Vakarų Vokietijos vy-riausybės galva Willy Brandtas Maskvos aerodrome kartu su Kosyginu įlipo į automobilį va-žiuoti Kremlin, pokalbį pra-dėjo rusas: "Kaip jums sekasi rūmėti derlių?"

Galva vyriausybės, kuri rū-pesčius apie derlių ramiai pa-lieka ūkininkams spręsti, be abejo, buvo truputį apstulbęs

kad naftos pramonė išleisianti 150 milijardų ateinančių 15 metų bėgyje, ieškodama naftos bei žemės dujų.

Nafta ir žemės dujos yra dvy-nės. Dažnai aptinkamos toj pa-čioj vietovėj po žeme. Tik žemės dujos švaresnis degalas. Užtat jų paklausa smarkiai pa-kilus. JAV dujų valdyba prama-to, jog, pradedant 1973 metais, ims reikštis dujų stoka.

Jų pilna Aliaskoj, Afrikoj ir Pietų Amerikoj, bet tai per to-li. Kur kas toliau, negu šiaurės rytų valstijos. Bėda toji, kad dujų transportas nėra lengvas dalykas. Jos turi būti suskys-tintos, o tai sudėtinga procedū-ra, nes reikia pasiekti drung-noką minus 290 laipsnių Fah-renheito temperatūrą.

Amerikiečiai suka galvas, kur dar iškūninti naujus dujų iš-teklius kontinente. Grėžiniai vis labiau brangsta ir viskas išbadyta. Tik Aliaska kiek ma-žiau iširta. Tikriausiai ten dujų esama, bet atgabinti jas, sakysim, Chicagon, pravėdus 3000 mylių dujotiekį, dujos kai-nuotų 40 nuoš. brangiau, negu dabar mokama už atėjusias iš Teksase.

Štai kodėl vylyoja Kanada. Iš jos daug ir perkama. Ameri-kiečiai superka pusę Kanadoj surastų dujų. Bet visa tai pa-tenkina tik tris nuošimčius JAV paklausos. Nusiskundžiama, kad kanadiečiai nepaslaugūs, kad jų valdžia laikosi griežtos gamtos turtų apsaugos politi-kos, bijodama per greit išnau-doti turimus išteklius. Kanados laikysena aiški — jos gyventojų poreikiai turi būti patenkinti pirmoj vietoj. Nežiūrint to, pa-žadėta pakelti eksportuojamų dujų kiekį iki 1,6 trilijonų ku-binių pėdų 1990 m. Bet ir tada tas kiekis patenkins vos 5 nuoš. paklausos. Be to, "nedori" ka-nadiečiai derasi nuolaidų. Pra-šo, sakysim, kad JAV garan-tuotų, kad ji pirksianti Kanados žibala ir naftos gaminius. Šiuo metu kalbama apie kompromi-sus, visokius "package deals", bet, kaip P. E. Trudeau pareiškė, nevisada patogiu miegot prie dramblio... K. K.

VLIKO
SEIMAS
Vliko seimas šiais metais numatytas lietuvių sostinėje iš-eivijoje — Chicagoje. Vliko įgaliotas prof. B. Vitkus pranešė, kad patalpos Vliko Seimui jau užsakytos. Seimo posėdžiai vyks Bismarck viešbutyje, pa-čiame miesto centre, gruodžio 5 ir 6 d.

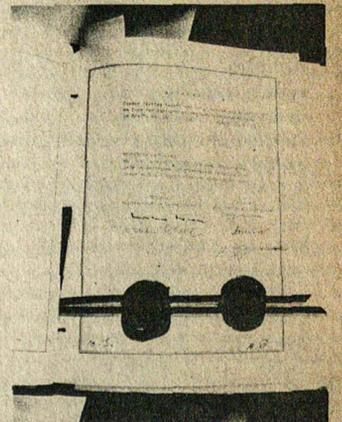
tokiu Kosyginu klausimu, kuris vis dėlto akivaizdžiai pabrėžė tai, kas sovietų vyriausybės galvai iš tikrųjų labiausiai rūpi. Ekonominiai sumetimai, matyt, nulėmė sovietų apsi-sprendimą priimti vakarų vo-kiečiams tokią, palyginti, pa-lankią sutartį, kurią pasirašy-ti Brandtas buvo atvykęs Mas-kvon.

Rusas skundėsi vokiečių: "Apsigin davimo lenktynės ne-paprastai apsunkina valstybes". Esą, Sov. Sąjunga turinti di-džiulius žemės turtų ir ener-gijos šaltinių išteklius, pvz., spalvotųjų metalų, akmens an-glies, žemės dujų, miško. I amerikiečius Kosyginas numo-jo ranka, su jais biznio nepa-darysi: "Jiems tereikia kavia-ro, vodkos ir kailių".

Ir Kosyginas Brandtui prisi-pažino, kad ateinantysis penk-mečio planas dar neišbaigtas, o tokio plano rėmuose galėtų būti išvystyta ir vokiečių-sovietų prekyba. Rusas netgi pa-siūlė tartis dėl 20 metų ekono-minio ir techniško bendradar-bavimo sutarties. Pirmie-siems pokalbiams Brandtas pa-žadėjo rugsėjo mėn. į Maskvą pasiūsti savo ekonominį rei-kaų ministrą Schiller ir moks-lo reik. ministrą Leussinką.

Toks bendradarbiavimas jau dabar yra tikrovė. Reino plieno gamyklos pasirašė sutartį so-vietam pristatyti ketvirčio mi-lijardo dol. vertės plieno vamz-džių, už kuriuos sovietai atsi-lygins žemės dujomis. Tūk-santų kilometrų rytus nuo Mas-kvos esančioje gyvenvietėje Naberežnyje Čelny sovietai pradėjo "didžiausio pasaulyje" sunkvežimių fabriko statybą. Sunkvežimių gamybos mašinas, įrengimus ir technikinį moko-viškumą naujajame fabrike pa-rūpins vokiečių Mercedes-Benz bendrovė. Kai kurios sunkve-žimių gamybos priemonės bus užpirktos Prancūzijoje ir Bri-tanijoje, bet tuos užpirkimus tvarkys vokiečiai.

Tokie ir panašūs milžiniškos apimtys sandėriai sovietų yra padaryti su privačiomis vokie-čių bendrovėmis, tačiau be Bonnos vyriausybės prielanku-mo jų negalima būtų įgyvendin-ti. Priežastis yra paprasta: so-vietams trūksta pinigų. Praei-tais metais sovietai iš Vakarų Vokietijos pirko prekių už 70 milijonų dol. daugiau, negu vo-

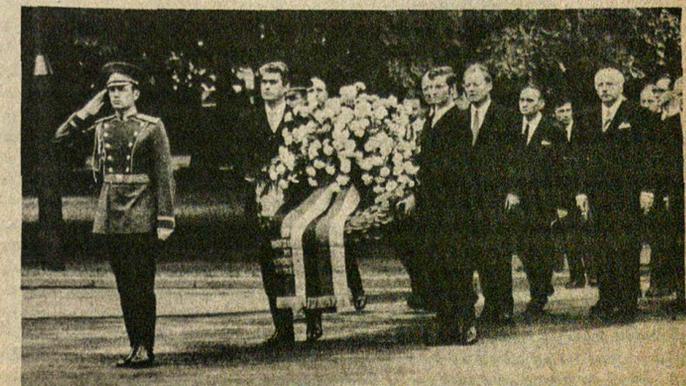
kiečiams pardavė. Neatrodo, kad sovietai greitu laiku įsteng-tų šitą užsienio prekybos ne-priteklių išlyginti, nes sovietai paprastai parduoda žallavas, o perka pramonės produktus ir gamybos priemones, atseit, daug brangesnes gėrybes. Ir plieno vamzdžių-žemės dujų mainus sovietams finansavo Vakarų Vokietijos bankai, su-teikdami milijardus markių siekiantį kreditą. O be valsty-binės paskolos iš Bonnos Mas-kva, atrodo, neįstengtų nė sta-tomąjį sunkvežimių fabriką ga-lutinai įrengti. Maskva tikisi, kad Bonna tam reikalui suteiks pusės milijardo dol. valstybinę paskolą.

Tačiau visa tai tėra pradžia. Vakarų Vokietijos bendrovės sovietams jau pastatė visą eilę fabriku, ypač chemijos pramo-nėje, o dėl daugelio milijardų dolerių vertės kontraktų dabar tariamasi.

"Time" žurnalas pabrėžė, kad sutartis buvo pasirašyta tarp Europos ekonomiška stip-riausios valstybės ir Europos kariškai galingiausios šalies. Ir šita aplinkybė, šalia ekono-miško sovietų suinteresuotumo, leidžia prisiminti ir vieną prieš 31 metus pasirašytą vo-kiečių-sovietų paktą, kuris isto-rijoje įėjo kaip "Ribentropo-Molotovo sutartis".

Ana sutartis, kurią, beje, sulaužė vokiečiai, o ne sovie-tai, taip pat buvo pasirašyta to-dėl, kad abiem pusėm buvo nau-dinga ekonomiška bendradar-biauti. O sulaužyta ji buvo ta-da, kai viena pusė tai pasiro-dė prasminga. Kaip ilgai pas-taroji sovietų-vokiečių sutar-tis abiem pusėm bus naudinga — ne taip lengva pasakyti. Bent dabar ji yra politiškai, kariš-ka ir ypač ekonomiškai pras-minga abiem pasirašiusiom pu-sėm.

E. Ilinis

Brandtas deda vainiką Maskvoje prie nežinomo kareivio kapo

Apie hipius

Neseniai į spaudos atstovus prabilo Toronto miesto tarybos narys Jim McConaghy, kuris kalbėjo apie šių laikų jaunimą. Jis esąs persotintas nūdienais hippiais, yppiais, mokyklų sukilėliais ir t.t. Mes šiuo metu gyvename sugadinto jaunimo tirionijoj ir dėl to, girdi, mūsų gyvenimas pasidaręs begaliniai pilkas, o kartais — beveik nebepakenčiamas...

Dideli pasikeitimai mūsųose iverdyje per pastaruosius dvidešimt metų. Užėmę daug laiko susiorientuoti, kokioj ašarų pakalnėj gyvename. Jis, girdi, norėjęs gyventi sveiką, ramų, daugiau "konservatyvų" gyvenimą. Didžiąją savo gyvenimo dalį jis praleidęs parduodamas nekilnojamoji turta, ypač žemes, apie dešimtį metų jis tarnaujęs miesto savivaldybėje. Vienok, pastaraisiais metais — jo ramybė dingusi. Ją, tą ramybę, iš jo atėmusi jaunoji generacija — įvairūs hippies, yppies ir militantai.

McConaghy esąs dviejų vaikų tėvas, bet jam įgrisusių jaunimo nesąmonės. Jis esąs pervargęs nuo nuolatinių jaunimo kaltinimų ir išmėtinėjimų. Ir jis esąs be galo pasiilgęs jaunųjų tolerancijos, kurios pas juos nesą nei už centus, netik kad už dolerius. Susipratimas su jais visiškai negalimas. Jis nebegalės žiu-

rėti į mokyklų sukilėlius, visuoemenės turto naikintojus, barzdodus ir plaukais apsileidusius, dvokiančius jaunus žmones. Jie, esą, dvokia iš tolo, o jų taktika — vaikiška, bet kartu — brutali, naivi ir pavojinga, su didele doze arogancijos ir palinkimų į tirioniją — terorizavimą ypač vyresniųjų savo brolių, seserų ir netgi tėvų.

Esą, jau visiškai pribrendęs laikas pasakyti, kad gana. Tokie paauglių veiksmai privalo būti sudrausti ir tai — griežčiausiu būdu. Mes, girdi, privalome ir turime teisę gyventi suaugusiųjų, subrendusiųjų pasaulyje, o kas dar nesubrendę — privalo palaikyti subrendimo ir neterorizuoti kitų, o ypač savų tėvų...

Ką mes skolingi jaunajai generacijai? Tą patį, ką visos "senesnės generacijos" buvo skolingos jaunesnioms: meilę, saugumą ir globą, bet tą viską iki tokio taško, kokį jie užsitarnaija savo elgesiu ir respektu vyresniesiems, o ypač tėvams. Mes jiems juok nesame skolingi savo sielų, savo privataus gyvenimo ar savų gyvybių. Mes, esą, negalim dėl jų atsidurti beprotaimiuose arba nelaiku mirti nuo širdies atakų. Ir, girdi, mes nesame skolingi jiems imuniteto nuo galimų žmonėse klaidų. Taip lygiai, esą, ir mes to iš jų nereikalaujame, nes klysti — žmoniška, tik klaidoje pasid-

likti ir nuolat klaidas kartoti — ne.

Kiekviena generacija daranti klaidų gyvenime. Jų pasitaiko dabar, pasitaikys ir ateityje. Mes, girdi, taip pat išpirkome savo klaidos ar klaidų pasėkas. Bet senoji generacija, padariusi Kanadą daugiausiai iškilusių kraštu žemėje. Ji viešai paskelbė kovą skurdui, Šiaurės Amerikai, ne kas kitas, pasiekė

NAMIE MUŠA, ČIA MAITINA...

New Brunswicko provincijos įstaigos pasakė aišku "ne", kai organizatoriai ten norėjo ruošti "braškių lauko" šventę. Dėl to renginio vieta buvo perkelta į Ontario provinciją, į Mosport Parką. Skelbimai ir kitos propagandos priemonės jaunimą kvietė tris dienas praleisti "Tarpautinės braškių taurės motociklų lenktynėse". Pietuose, atseit, JAV, tas pats renginys buvo apibūdinamas kaip "trys dienos ir penki šimtai akurų meilės, saulės ir garsų", kas sutraukė net 25 tūkst. jaunų amerikiečių. Ontario įstaigos per vėlai susigaudė, kad toji "braškių šventė" iš tikrųjų buvo "pop" muzikos festivalis.

55 tūkstančiai jaunuolių, už įėjimą apsimokėję po 15 dol. . . suplaukė į braškių šventę. Dvidešimts "pop" grupių grojo dartinę populiarią muziką, psichedeliškos šviesos sudarė dekoracijas, narkotikų pardavėjai viešai pardavinėjo įvairiausius svaigalus, pradedant "arbata", atseit, marihuana, ir baigiant amfetamino tabletėmis. Ontario sveikatos departamento pareigūnai apskaičiavo, kad medicinos pagalbos dėl svaigalų per didelio naudojimo buvo reikalingi 250 braškių festivalio svečių, įskaitant vieną šunelį.

Sveikatos apsauga ir policija braškių šventės metu Ontario provincijai kainavo apie 130 tūkstančių dolerių. Policija apsi-rubojo stebėjimo ir tvarkos palaikymu. Nežiūrint to, kad jos panosėje buvo pardavinėjami ir naudojami draudžiami svaigalai, nežiūrint to, kad nepilnamečiai gerė alkoholį, ir nežiūrint to, kad nemaža šventės dalyvių buvo viešoje vietoje nuogai išsirengę — policija nęko nesuėmė. Policijos superintendantas paaiškino: "Turėjome pasirinkti: sumiti vieną asmenį už prasižengimą narkotikų įstatymams ir tuo pačiu iššaukti riaušes, ar — būti tolerantiškais!.."

Policijos pareigūnai nemaža energijos sunaudojo iš festivalio teritorijos išprašdami "keturkampius", atseit, "normalius", smalsuolius, kurie ateidavo pažiopsoti į prinokusias paaugles, kurios nuogos maudėsi upeliuose. Kai kurie Ontario policininkai su hippiais dalijosi net savo sumuštiniais. "Namie jie mus muša", nuste-bęs sakė ilgaplaukis amerikietis, "o čia maitina".

Senesnioji karta, miesčionija ir tie, kuriuos dabar įprasta vadinti "tyliąja mažuma", braškių šventės dalyviams, aišku, neįtūtė tiek daug tolerancijos. Tai akivaizdu, pasiskaičius laikraščiams siunčiamus skaitytojų laiškus ir aplamai įsi-klausius į vyresniųjų nuotalkas.

Tačiau tokie populiariosios muzikos festivaliai jau pasidarė visuotinis reiškinys Vakarų pasaulyje. Dešimtys tūkstančių jaunuolių suplaukia į "pop" muzikos "enginius ne tik Kanadoje, bet ir Amerikoje, Vokietijoje, Švedijoje, Anglijoje ir kitur. Ir atrodo, kad policija visame pasaulyje iš tikrųjų nebenturi kito pasirinkimo, kaip kazokiškai jaunimą lazdomis išvaikyti ir sukelti riaušes, arba ir šitaip "netylinčiai", bet jaunai mažumai pripažinti teisę "savai iš proto kraustyti"...

mėnulį, išnaikino baisiąją polio ligą. Ji — senoji generacija pradėjo didžiulę socialinę ir ekonominę revoliuciją žemėje. Bet ko gi galima tikėtis iš jaunosios generacijos, gal tik narkotikais nuodijimosi ir... laisvos seksualinės meilės, kurios iš tikrųjų jokia meile negalima pavadinti, tik... gyvuliškumu.

Jaunas vyras parašęs McConaghy laišką ir išdėstęs, ko jis noris. Jis noris "naujo pasaulio", su naujomis moralinėmis vertybėmis ir nauja tvarka. Jis noris panaikinti karus, skurdą ir... bereikšmę žmonių mirtį. Jis klausias, ką gi jis, kaip politikas, padaręs ta kryptimi? Deja, ir šis jaunas "galvočius" nę žodeliu neužsiminęs, ką gi reiktų daryti, kad panaikinus dabartines santvarkas, karus ir netgi beprasmišką žmogaus mirtį...

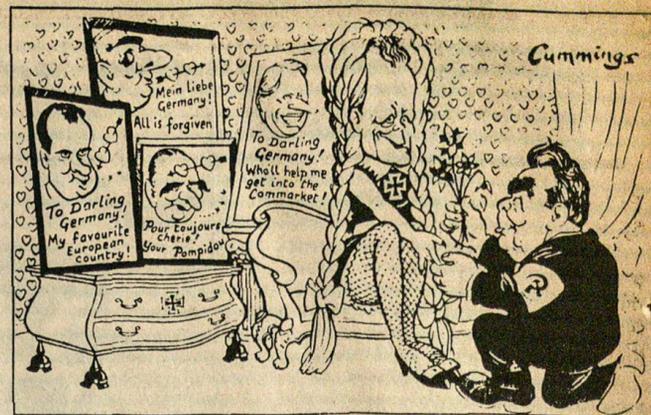
Šis jaunas vyras, tur būt, neprisimenas praeities karų, kuriuos mūsiškė demokratinė visuomenė laimėjo. O jeigu būtų nelaimėjusi? Kas, girdi, būtų buvę su mumis šiandien. Šiandien mes būtume buvę valdomi svetimos jėgos, greičiausia būtume buvę komunistinio vergais, o mūsų laisvė ir demokratinis gyvenimo stilius būtų seniai pranykę...

Ką reiktų pasakyti apie skurdą? Nedaug. Tik pagalvokim apie 1930 m. ir palyginkim juos su šiais metais. Pamatysime, koks skirtumas, tik, žinoma, ne mūsų nūdieniam jaunimui tai suprasti, aiškina Jim McConaghy.

Pr. Alšėnas

Molotovs pasirašo 1939 m. sutartį su Vokietija.

KAI NEDIRBA BANKAI

Kokia svarbi institucija modernioje kapitalistinėje visuomenėje yra bankai, išryškėjo Airijoje.

Kai septyni tūkstančiai Airijos banku tarnautojų kovo mėn. pareikalavo aukštesniu atlyginimu, o bankai tuos reikalavimus atmetė, jie atsakė dirbti antvalandžius. Bankai labai griežtai reagavo; tarnautojų algas sumažino 25 nuoš., o kai tarnautojai nenulaido — pasirašė visos 7000 banko istaigų Airijoje uždare.

Pasirodo, kad be bankų tarnavimu iš tikrųjų sunku verstis. Pritrūko apyvartoje pinigų, nebegali būti iškeičiami čekiai, prekių apyvarta labai sumažėjo, užsienio turistai negali išsikeisti savo pinigų į airių valiutą, o akciju biržoje beveik visiškai nebeprklaujama.

Banku tarnautojai su bankininkais vis dar nesutaria ir atrodo, kad bankai savo durų greit atidaryti negalės. Tačiau Airijos bankai jau neteko didelio skaičiaus savo prityrusių tarnautojų. Daugelis jų persikėlė į Angliją, kur jų atlyginimas yra maždaug dvigubai didesnis.

ALŽIRIJOS NAFTA

"Pramonės kraštai išplėšia neturtinių kraštų žemės turtais, ir už tai temoka skatikus", — seniai rašė "Nouvel Observateur".

Paryžiaus laikraštį, matyt, skaitė ir Alžirijos pramonės ministras Abdessalamas: jis Prancūzijai teikiamas Alžirijos naftos kainas pakėlė 37 nuoš. "Paris Match" išreiškė, tur

būt, daugelio prancūzų pasipiktinimą: "Dabar pats laikas pagaliau sustabdyti vadinamąjį prancūzų-alžiriečių bendradarbiavimą".

Tas pasipiktinimas, gal būt, neturi labai didelio pagrindo. JAV naftos bendrovės už Viduriniųjų Rytų naftą moka iki 4,50 dol. už barelį, arba 159 litrus. Prancūzai iki šiol temokėjo 2,08 dol.

VABALO KONKURENTAS

General Motors bendrovė pradeda gaminti naują automobilio modelį, pavadintą Vega 2300. Vega gaminama tiesiogiai konkurencijai su vokiečių Volkswagenu.

Volkswageno bendrovės pirmininkas Amerikoje Stuart Perkins spaudai pareiškė, kad per pastaruosius 20 metų Amerikoje buvo pradėta gaminti daug naujų automobilių, kurie turėjo nukonkuruoti VW. Tačiau ne daug kas juos beprisimena.

ŠIOKIE TOKIE MONARCHISTAI

Jeigu Čarlis III šiandieną pasidarytų karaliumi, 52 nuoš. kanadiečių jį pripažintų.

Už Čarlį III pasisako net 67 nuoš. angliškai kalbančių kanadiečių, bet tik 27 nuoš. prancūziškai kalbančių Kanados gyventojų.

STUDENTAI KLAIPĖDOJE

Šią vasarą į Klaipėdą dirbti įvairiose miesto pramonės įmonėse bei statybose atvyko apie 400 studentų iš Rygos, Vilniaus, Liepojos ir Plungės. Sovietinėje spaudoje jie vadinami savanoriais.

BERNARD K. SCHNEIDER, B.A., B.C.L. ADVOKATAS
PHONE 871-1224 RES. 486-3361
DORCHESTER TOWERS 555 DORCHESTER BLVD. W SUITE 1616
MONTREAL 128, QUE.

R. J. IŠGANAITIS, BA, BCL ADVOKATAS
BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS INSURANCE EXCHANGE BUILDING 276 ST. JAMES ST. WEST SUITE 525 MONTREAL 126
TEL. 842-1126. NAMŲ 674-7038

DR. A. S. POPIERAITIS
B. A., M. D., C. M., M. Sc., L. M. C. C., F. R. C. S. (c)
CHIRURGINĖ PRAKTIKA
KREIPTIS Tel. 931-3275
SEAFORTH MEDICAL BUILDING 3550 Cote Des Neiges Rd., Suite 720.

Dr. E. ANDRUKAITIS
832 St. Joseph Blvd. E. (kampus St. André)
TEL. 522-7236.

Dr. J. MALIŠKA
Dantų gydytojas
1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

DR. A. O. JAUGFLIENE
Dantų gydytoja
1410 Guy St. pirmas aukštas 11-12 kambarys.
Tel. 932-6662; namų 737-9681.

Dr. V. GIRIUNIENE
Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
Tel. 255-3535.

ADVOKATAS Suite 205 J.P. Miller, B.A., B.C.L.
168 Notre Dame St. E.
Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS Sun Life Building Suite 2001 J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.
Tel. 866-1359

JUOZAS GRAŽYS KAILIŲ SIUVĖJAS
• Siuvu ir parduodu
• Taisau ir remdeliuoju
• Vasaros laike saugojimas (Storage)
6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal
Tel. 767-6183.

Keating FORD Sales Limited TEL. 769-8831
4475 BANNANTYNE AVE. VERDUN, QUE.
USED CARS 1 year guarantee
Kreipkitės į LEO GURECKAS Sales Manager
Keating Ford Lietuvis atstovas 769-8831
Tel: namu 366-2548

APSIDRAUSK! ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.
GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ
3907 A Rosemount Blvd.
TEL: Off.: 722-3545; Res. 256-5355
S-tos "Lite" nr. 752D

P. ADAMONIS Chartered Insurance Broker
Su teise dirbti Quebec'o ir Ontario PROVINCIJOSE
Skr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

LITAS
ADRESAS: 1465 De Seve Street Montreal 205, Que. TEL. 766-5827.

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

MOKA UŽ:
EINAMASIAS S-tas 5.0%
ŠERUS (numatyta) 6.0%
TAUPOMASIAS S-tas 6.5%
TERM.IND. 1 metams 7.25%
TERM.IND. 2 " 7.75%
TERM.IND. 3 " 8.00%

DUODA PASKOLAS:
(įskaitant nario gyvybes apdrauda iki \$10,000 paskolos sumos)
ASMENINES, čekių kredito ir nekiln. turto (rezidenc. nuosavybių) iš 9%
INVESTACINES pagal jų rūšį nuo 9.5% iki 12%
TERMINUI suėjus paskolos atnaujinamos iš tuo metu galiojančio palūkanų procento.

Nemokamas gyvybės draudimas iki \$2,000 šerų sumos.

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd. DRAUDIMO AGENTŪRA TEL: 727-3120
3395 — 35th Avenue, Montreal, 409. NAMŲ 376-3781
Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.
KOMERCINIO, PRIVATAUS TURTO, AUTOMOBILIŲ, ATSAKOMYBĖS, GYVYBĖS DRAUDIMAS

IR GERAI, IR BLOGAI...

(laiškai mums)

PERVERTINĀ SU KAUPU

Norėčiau savo keliomis pastabomis pareikšti savo nuomonę apie straipsnį "Dienos temomis", kuris buvo išspausdintas Nr. rugp. 19 d. nr.

Neturiu jokio tikslo sukompromituoti straipsnio autorių, nagrinėjantį mums tokius opius klausimus. Gal yra daug skaitytojų, kurie pritaris tokiam naujam būdai išlaikyti "aušros" gyvybę, tačiau, mano nuomone, Maskvos ir Bonnos sutarties nuotaukos pagautas, rašinio autorius pervertino su kaupu to įvykio svarbą lietuvių atžvilgiu.

Neabejoju, kad str. autorius žino, kokios reikšmės turi būti šios sutartys, pasirašytos Sovietų Rusijos. Būtų labai įdomu išgirsti, kurią sutartį Sovietų Rusija yra išlaikiusi, kurinetautų jos agresyvioms tikslams? Užtenka paminėti pačią paskutinįją: Sovietų ir Čekoslovakijos, kurią palydėjo Judo pabučlavimai ir užsitiesėtol, kol buvo suorganizuotos armijos ir sugabenti tankai.

Tai ir ši Maskvos-Bonos sutartis užtruks tol, kol sustvarkys savo plėšikiškus tikslus kitose vietose.

Sutinku su straipsnio autorium, kad "patinka tai mums ar ne, bet tokia yra politinė tikrovė", tačiau niekad nesutikčiau, kad "lietuvių tauta savo istorijos bėgyje, tur būt, niekad nebūvo tokia sąmoninga, šviesi ir politiškai lanksti, kaip dabar". Visais amžiais, visada ir visur, mano nuomone, lietuviai "lankstė" savo politiką taip sąmoningai, kaip kiekvienu atveju atrodė protingiau ir geriau.

Labai skaudu taip pat, kaip straipsnio autorius vertina galvojimą tūkstančių brolių, vergavusių Vorkutos kasyklose, ar jų, kurių lavonai buvo niekinami turgų aikštėse. Atrodo, lyg

jų galvojimo būdas nutrenkė juos ton pragariškon kančion ar mirtin. Straipsnio autorius per jaunas, tur būt, liudyti, kodėl jie ten buvo nusiųsti.

Taip, sutinku, kad "Lietuvos jaunimo lietuviškas patriotizmas gali daug kam būti pavyzdžiu" ir kad "galutinėje išvadoje tautos likimą juok apsprendžia tautos žmonės", bet nepritariu straipsnio autoriui, pažeminančiai žiūrinčiam į išeivijoje pavienių lietuvių ar veiksnių nenulstamą kovą užsienyje. Nieko pažeminančio, jeigu jų vizitas, kad ir pas trečiaeilį JAV ar kitų kraštų pareigūną, iššaukia pareiškimą, kad lietuviai esą verti laisvės. Mano nuomone, visi lietuviai visur yra verti laisvės, išskyrus tuos, kurie laisva valia ir iš širdies tarauja tos laisvės plėšikui. Ne vien tik pirmieiliai JAV ar kitų kraštų pareigūnai turi apie mūsų tautos laisvės troškimą žinoti, bet visi eiliniai politikai, ir visi žmonės, ir visos pasaulis.

Tegu Vakarų Vokietijos Willy Brandt pripažįsta tokias sienas, kokias tik nori, tačiau mes pasiliksim prie savo sienų — sienų, kurios sutalpintų visus laisvės trokštančius lietuvius.

Todėl straipsnio autoriaus išvedžiojimas, jog šita sutartis yra labai reikšminga, ir kad "iš šitos padėties, o ne kokios nors išsvajotos situacijos mūsų politiniai vadai ir veiksniai turi išeiti, nustatydami gaires ateities veiklai" yra nelogiškas ir nepriimtinas nė vienam laisvės trokštančiam lietuviui ir gali pasitarnauti okupantų aštresniems veiksams okupuotame krašte.

Išeivijos lietuvių kovos silpnėjimas yra tikrai Willy Brandto ruošiamas dokumentas pripažinti ir sutikti okupanto okupaciją, paliekant laisvas rankas galutiniam ir paskutiniam Rusijos komunizmo tikslui — surusinti.

Tegu istorija spręs Willy Brandto ir jo koalicinės vyriausybės, mano nuomone, ne labai švarų dokumento "lankstumą", tačiau iš anksto žinant, kad pirmoji bus Sovietų Sąjunga, kuri tą sutartį sulaužys, todėl tos sutarties atsiradimas tik pastariejiems ir pasitarinaus. Todėl ir tos sutarties autorius neliks vokiečių tautos herojus, nes jo nedviprasmiškas tikslas — labai panašus į sovietiškaį.

Jonas Lukoševičius

PAAIŠKINIMAS J. LUKOŠEVIČIUI

Jonas Lukoševičius man, ano straipsnio "Dienos temomis" autoriui, priskiria minčių, kokių iš tiesų niekur nesu teigęs. Gal būt, J. Lukoševičius ne labai akylai mano rašinį perskaitė, tačiau, antra vertus, maįyt, ne pakankamai paprastai savo mintis išdėsdžia, taip sakant, ne ant visų "i" uždėjau taškus.

Temos iš tikrųjų opios, ir jas panagriniėti, be abejo, bus progos netolimoje ateityje.

Šikart tenoriu pasisakyti tuo klausimu, kuriuo J. Lukoševičius mane užkalbina asmeniškai, abejodamas, ar nesu per jaunas liudyti apie tragiškuosius pokario įvykius Lietuvoje. Žinoma, nieko "neliudijau", bet rašiau apie žinomas istorinius įvykius, nebereikalaujantius jokių ypatingų "paliudijimų". Man, sakykime, tikrai niekados galvon nešautų mintis suabejoti J. Lukoševičiaus teise rašyti apie Vasario 16 aktą, nors jis anuomet gal tebuvo vienerių metų amžiaus.

Priklausau tai kartai, kuriuos apie 80 metų visokių okupantų buvo išnaikinta. Mano mokslo draugai dešimtmetį praleido Vorkutos kasyklose, mano bendraamžių lavonai gulėjo turgų aikštėse. Iš tikrųjų nedaug mano kartos vyrų gyv išliko Lietuvoje. Todėl, gal būt, J. Lukoševičius sutiks, kad apie savo bendraamžių galvosena šiokią tokią nuovoką galiu kartais turėti...

Niekados niekur nesu rašęs, kaip vertinu galvojimą tu, kurie pokario metais žuvo Lietuvoje ir tremtyje. Nė asmeniškai apie tai J. Lukoševičiui nesu pasakojęs. Tačiau jam, esą, "skaudu", kaip aš jų galvosena vertinu.

Jeigu J. Lukoševičius iš tikrųjų žino mano nuomonę tuo klausimu, tas jo skaudulys vis dėlto gerokai prietarauja kitoms jo laiške išreikštomis pažiuroms...

R. E. Maziliauskas

DĖL LKM AKADEMIJOS SUVAŽIAVIMO

LKM Akademijos paskaitininkai Toronte bus labai didelio mokslo žmonės, ne tik iš šio kontinentalo, bet ir iš Europos. Paskaitininkų temos bus labai aktualios ir įdomios kiekvienam, senam ir jaunam, bemokslui ir raštingam.

Organizatoriai pajėgė sukviesti paskaitininkus, aukšto rango svečius dvasiškiaus ir menininkus literatūros vakarui, bet kaip bus su auditorija — paskaitų klausytojais ir liter. vakaro svečiais? Gal paskaitininkai bus patekinti keliais savo kolegoms ir vienam kitu Toronte žilagalviu seneliu klausytoju, o dar kitaip pasakius, gal jie pakalbės patys sau ir salės sienoms?

Žvilgtelkime į "Tėviškės žibarių" rugp. 13 d. vedamąjį, kur yra pasakyta: "Akademijos suvažiavimas, atrodo, trauks daugiau vyresniųjų dėmesį savo paskaitomis bei kultūriniais įtarplais, o ateitininkų — jaunosios kartos žmonių ir jų vadovų, kurie gyvena dabarties veiklos dvasia ir ryžtasi taurinti bei tartinti mūsų išeivijos gyvenimą".

Čia jau tenka sušukti: gražu mūs Lietuvoj.

Ar mūsų jaunimas-ateitininkai savo lietuviškoje veikloje ne iš praeities semia sau stiprybės? Ar ateitininkai pagrindus sukūrė ne lietuviška praeitis? Ar ateitininkai ir po mūsų greito atsiskyrimo "taurins ir tautins" (TŽ) tik išeivijos gyvenimą, o ne

kiek nesirūpins Lietuvos likimu?

Ar ateitininkams nebūtų reikalinga ir naudinga pasiklausti nors prof. D. Krievicko, o taip pat dr. S. Bačkio paskaitų ir ar visi ateitininkai tuo laiku bus Chicagoje?

Ar šios akademijos suvažiavimo organizatoriai yra paprasč bent artimesnių lietuvių klubų, LB v-has bei iv. organizacijų vadovus, kad paragintų vietos studentus-mokslieivius, skautus ir šiaip patrijotiškai nusiteikusius lietuviška jaunimą dalyvauti paskaitose ir kultūr. rengimuose?

Ir dar vienas šedevras. TŽ rugp. 13 d. yra pasakyta: "Paskaitos vyks priešpieinėm ir popietinėm valandom, ir į jas yra kviečiama ir Toronto liet. visuomenė, juoba, kad suvažiavime bus gvildinamos aktualios temos". Kyla klausimas, kodėl tik Toronto visuomenė yra kviečiama? Mums atrodo, kad šiuo atveju reiktų visus ne tik kviešti, bet prašyte prašyti, kad šitai atvyktų. Bet iš TŽ vedamojo ir iš ištaršytos informacijos gaunasi įspadis, kad šis akademijos suvažiavimas yra reikalingas dėdakam- seneliams ir suvažiavime rengėjams.

A. L-s

CITATOS

NEIGIAMI DIRVOS ATSAKYMAI

"Ar normalioje hipių, ypių ir anarchistų nesužalotoje lietuvių visuomenės dalyje dar išliko sveikos tendencijos gintis, neleisti savęs apnuodyti, pasmerkti tuos kurie nuodija, atimesti juos, pakibelti išganingą savo gyvybintam instinktų ostraikizmą viskam, kas įneša į mūsų tarpą dvasinius nuodus?" — klausia Dirva savo rugp. 14 d. vedamajame. Ir atsako neigiamai, nurodydama tokius pavyzdžius:

"Garsysis "mokslininkų Simpoziumas" su įtartinu stropumu apėjo visus pavojus

kur bet kam būtų kilusi pagunda iškelti Lietuvos pavergimo boat pusę klausimo. Kada suvažiavo lietuvių išeivijos mokslinis ir profesinis "elitas", težė "užmiršk tu man okupaciją" buvo moisteriškaį gyveninta. Tikrai vėliau beveik visi susigriebė, kad suvažiavimas buves "per eruditiškas" rinkinei publikai tarti studijų "oromoje gyveninų tautos klausimų".

"Varpo simpoziumo literatūros vakaras neapsiėjo be J. Meko ir panašių kūrybos. Ar nebūvo kitų? Šatrijos vakaruose skamba Jack Kerouac vardas, to, kuris buvo ištaku dabartinių hipių. Ar gi jis reikalingas Šatrijai?"

Galop Dirvos vedamajame siūloma ir tokia galimybė: "Senovės graikai, tikrieji demokratijos pranokėjai, praktikavo sveiką savo visuomenės ostrakizmą, išgudami iš savo tarpo degeneratus ir iškrypėlius".

REPREZENTANTAI BE MANDATŲ

Vincas Rastenis "Akiračių" 1970 m. birželio laidoje, be kita ko, rašo:

"Sa Viliū priešaky, sakomės esą apsiėmę viešai reikšti savo tautos valią, kol ji pati negali laisvai kalbėti. Taip sakomės nei tautos prašyti, nei įgalioti, o tik apsiėmę kalbėti už visą tautą, apsiėmę tik todėl, kad reikia gi kam nors kalbėti, ir kad kaip tik mums pasitaikė turėti galimybę kalbėti. Atseit, esam apsiėmę būti tautos reprezentantais be mandatų".

NEMOKA NAUDOTI SVAIGALU

Kanadoje šiuo metu rimtai svarstomos galimybės sušvelninti narkotikus draudžiančius įstatymus. Ta proga Toronto psichiatras dr. Lionel Solursh pareiškė: "Jeigu marihuana būtų įteisinta, jau vistiek reiktų uždrausti asmenims, vyresniems, kaip 30 metų amžiaus". Pasak psichiatro, vyresnieji, geriantieji alkoholi, jau seniai įrodė, kad jie nemoka saikiai naudoti svaigalus....

STEFANIJA RŪKIENĖ

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

BULVIKASIS

Bulvėms sodinti skirtas dirvas kolchozas rudenį suaria traktoriais. Pavasarį tik suakėja ir laikoma, kad žemė bulvėms sodinti jau paruošta. Nors ir labai dideli bulvėms skirti laukai, bet jas sodina kastuvais, tik kiek retliau, negu kaimiečiai savo sklypeliuose. Brigadininkai reikalauja, kad bulvės būtų retai sodinamos, nes būna didesnis derlius. Darbininkai dar paretina, kad greičiau lauką užsodintų ir sumažėtų darbas. Bulvės sodinama eilėmis, bet jau taip tiesiai kaip vagose neišėina. Kartais prižiūrėtojai barasi, kam per retai sodinama, o darbininkai teisinasi ir įtikinėja, kad jie nori kolchozui išauginti didesnį bulvių derlių. Kai varovai pasišalina, visi pilvus susiėmę juokiasi ir sako:

— Naduli pravlenija — apmulkinom valdyba.

Bulviakasis būna trumpas, nes Sibiro vasara labai greitai ir visus priverčia su laukų darbais spraciai bėgti. O šio krašto žiema yra beširdė. Ji nepalauks, nepasigailės, bet šuoliais atskubės.

Javai dar nesudoroti, bet daugelį darbininkų jau permeta į bulvių laukus. Aš irgi patekau į tą laiminiųjų skaičių.

Bulvių laukai prie kaimo, tai nakvoti pareisime į namus. Dažnai aš miegu palėpėje, kad mažiau painiočiau šeiminninkams.

Atsikėliau anksti, nes mane išbudino šeiminninkė. Penktą valandą ryto ji melžia karvutę, kurią kaimo kerdžius išsivaro laukuosna. Froska jau stuksena sienon ir rėkia:

— Pošli — eime! — Ir vos tik švintant abi nuėjome į bulvynus.

Greitai prisitempėme lauzui malkų, nes visos kasėjos atėjo be pusrūčių. Visos gyvena viena ir ta pačia mintimi, kad bulvių papusrūčiams. Tuojau atvažiavo vežimas su kastuvais, šakėmis ir kiaurais kibirais. Kitos kasėjos iš namų atsinešė savo šakes.

Kelios stipresnės rusės atskaičiavo visoms kasėjoms po dvi eiles ir pradėjo bulvių kerus šakėmis versti, tarytum ardamos. Šakėmis prankiau, nes mažiau subado bulvių ir nuo jų lengvai nubyra žemė.

Pasiėmusios krepšius ir kiaurus kibirus, pradėjo kasti. Vietoje kastuvėlio, aš pasidariau aštrų pagaliuką. Jei bulvė yra giliau žemėse, iškrapštai ją pagaliuku. Nereikia pirštų šipinti. Mane paseke visos lietuvis.

Atėjo apsidairyti brigadininkas, nurodė, kur pilti bulves ir naktiai liepė apdengti bulvienojais, kad nesušaltų. Pasižiūrėjęs mūsų darbo, pagyrė, kad švariai kasame. Vietines kaimietes paragino švariau kasti ir nuėjo savais keliais.

Greitai vieną kasėją pasiuntė lauzo užkurti ir pusrūčiams bulvių prikepti. Jos vagas pasiėmėme ir kartu varėmės, kad neatsiliktų.

Greitai pastebėjau, kad sąžiningai dirbdama pradėdu atsilikti nuo vietinių. Pastebiu, kad ir kitos lietuvis atsilieka. Argi mes ir bulvių kasti nemokame? Pradėjome stebėti ruses, kaip jos dirba. Pasirodo, kasa labai nešvariai ir daugybę bulvių palieka žemėse. Vyršutines surenka, dirvos paviršių sulygina, o giliau tegu bulvytės sau išsisi. Mes joms primename, kad nešvariai kasa, bet jos mums atkerta, kad tai ne jų bulvės, o valdžiai ir kolchozui pakaks. Jei švariai kas, tai surarus bulvienas, nebus ko pasirinkti. Kai nukasus bulves dirvas suaria, tai pilnas laukas kaimo senučių, kurios prisirenka gana daug bulvių.

Kokiame vežime važiuojame, tai tokią ir giesmę reikia giedoti. Pradėjome ir mes greičiau ir nerūpestingai kasti. Lietuvišką sąžiningumą padėjome į šalį ir pradėjome blogiau dirbti.

Jau išvarėme vagas iki galo, nors jos buvo baisiai ilgos. Per tą laiką "virėja" paruošė pusrūčius. Ji prikepė kelius kibirus bulvių, užkasė į pelenus, kad neatuštų, ir pakvietė mus valgyti. Susėdome aplink lauzą ir pradėjome pusrūčiauti. Nusilpui iškeptą bulvę — o skanumėlis! Niekada tokių skanių bulvių nebūvau valgijusi. Kišame, kaip į kiaurą maišą. Visos išsipaišino, pasišaipome viena iš kitos, patraukiame rankove per lūpas ir vėl gavome.

Rusės turėjo atsinešusios truputį druskos, bet mums nė viena nepasiūlė. Tai matai, kaip maža žmogui reikia. Pripumpinai keptų bulvių, esi linksmas ir patenkintas. Sibire mūsų reikalavimai kasdien mažėja.

Pavalgiusios einame vėl prie darbo. Rusės pasiėmusios šakes skubiai verčia bulvių kerus. Bulvės gražios, didelės, nors į parodą vežk. Derlinga čia žemė. Tūkstančiai metų ją trešė augmenijos lapai ir vešli žolė. Viršutinis žemės sluoksnis purus, tai turtingas puvenomis juodžemis su molio priemaiša. Dar kelias dešimt metų nereikės šių laukų trešti, bet per ilgesnį laiką nusialins.

Vėl kasame. Niekas neskuba ir ne taip jau švariai surenka bulves. Visos kasėjos savo jėgas taupo vakarui, nes namie laukia karvutė, paršukais ir bulvių darželis. Visą namų ruošę reikia atlikti naktį, iš darbo grįžus. Čia darbo valandų nėra ir reikia dirbti iki sutemos.

Pietums bulvių prikepė kita rusė. Mes dar vis mokomės, nes ir šios kulinarijos reikia mokėti. Ir blogai gyventi reikia priprasti. Pietums vėl visos renka-

mės prie lauzo. Rusės gailisi, kad toli turnepso laukas. Pasak jų, žalias turnepsas labai tinka su keptomis bulvėmis.

Kolchozo valdyba bulviakasiui jokio maisto neskiria, nes žino, kad darbininkų nuo bulvių neatgins, keps jas ir valgys. Kasėjoms irgi gerai, nes už suvalgytas bulves nereikės mokėti ir darbdieniai nenukentės. Čia labai apgalvotai išskaičiuota.

Ne už visus laukų darbus, dieną išdirbus, užsidirbi darbdienį. Darbo normos labai didelės, ir darbininkai per dieną jų neišdirba. Mes kasėme bulves nuo ankstyvo ryto iki sutemos ir po darbdienį negaudavome. Reikia kasti pusantros dienos, kad uždirbtum vieną darbdienį.

Išdirbio normas nustatė stachanoviečiai, kurie buvo gerai pripūtę ir turėjo geras gyvenimo sąlygas. Jie buvo jauni ir stiprūs komunistinių organizacijų pirmūnai, plėšėsi ir norėjo būti pavyzdžiu kitiems, norėjo pasitarnauti partijai ir padidinti darbininkijai darbo lažą.

Darbą užmatuoja sieksniais nesigailėdami, tai nors persipieškė — jo nepadirbsi. Paskui rėkia, kad blogai dirbame, tinginiaujame ir neišpildome nustatytos darbo normos.

Greitame lauke bulves kasė mokiniai. Rugsėjo ir spalio mėnesiais pradžios ir vidurinių mokyklų mokiniai, o taip pat ir aukštųjų mokyklų studentai nesimoko. Visus juos mobilizuoja padėti kolchozams numinti derlių. Jie už darbą atlyginimo negauna, bet taip pat turi išdirbti nustatytą darbdienių skaičių, gauti iš kolchozo vadovybės atliktos darbo prievolės pažymėjimą ir pristatyti jį mokyklų direktoriams. Mokiniai, negavę tokio pažymėjimo, šalinami iš mokyklų.

Vyresnieji mokiniai ir studentai puikiai supranta, kad pašalinus iš mokyklos, jų laukia sunkūs ir menkai atlyginami kolchozų ir miškų darbai. Jie vasarą su tais darbais susipažįsta ir labai bijo netekti mokyklos suolo. Dirba jie noriai, nes jaunimą vilioja lauzas ir keptos bulvės.

Su septynmetės mokyklos mokiniais kartu dirba ir mokytojai. Jie įneša mokinių kolektyvan ramią nuotaiką ir prilaiko juos nuo išdaigų ir nešvankių keiksmų. Mokytojai irgi turi išdirbti nustatytą darbdienių skaičių. Siemet jie labai patenkinti, kad pateko į artimesnį kulistaną.

Jau gerokai sutemus baigėme kasti paskutines vagas. Greit pririnkome bulvienojų ir jais apkreigėme krūvas bulvių, kad nakties šalnai užpuolus nesušaltų.

Pasiėmusios iš lauzo pelenų po kelias keptas bulves, valgydamos einame kaiman. Niekas mūsų nelaukia su šilta vakariene.

VYRŲ IESKOJIMAS

Bedirbdama arčiau kaimo, dažniau susitikdavau su moterimis, kurių vyrai buvo atskirti ir nuvežti nežinomais keliais. Visos jais rūpinosi ir stengėsi vyrus susirasti.

Man taip ir liko neaišku, kur dabar mano vyras. Gal jam pasisekė miške išsislapstyti, o gal ir suėmė, kaip man tvirtino L. Kumpinauskas. Jei gyvi, tai jie visi jau anapus frontų. Reikia paieškoti Sibire, gal tada bus aiškiau ir ramiau.

Tremtinės sutėjusios didesnėn krūvelėn, nuolat kalbėdavo apie vaikus ir vyrų ieškojimą. Tokiose gyvenimo sąlygose vaikų išlikimas labai netikras.

Tik laisvajame pasaulyje klausimai: — Kodėl jį areštavo? Ką jis padarė? Už ką jį nuteisė?

Čia kitaip šnekama: — Ar jis nesėdėjo kalėjime? Tai laimingas!

Komunistiniuose kraštuose kiekvienas gali būti suimtas visai nekaltais. Rusų tarp daug yra sėdėjusių kalėjime. Kalėjimas čia yra lyg koks kurortas, kur žmonės poilsiauja. Tik tą kurortą visi keikia riebiausiais rusiškais keiksmiais.

Daug vietinių, atsėdėję dešimtį ar penkiolika metų kalėjime, į senąją vietą negrįžta. Dažnas kalėjime buvo sukūręs antrą šeimą. Atlikęs baumę grįžta pas savo pirmąją žmoną. Kiti antrosios žmonos nemeta ir pasilieka gyventi lagerio apylinkėje. Daug žmonių ilgai nesulaukdamos vyrų, išteka. Grįžęs vyras ir radęs ištekęsiją žmoną, veda trečią. Taip ir maišosi pasaulis. Pasodino vyrą kalėjiman, tai žmona nėra tikra, kad jis pas ją sugrįš. Komunistinė sistema įpratino žmones gyventi tik su šia diena.

Vietiniai nujautė, kur gali būti lietuvių politiniai kaliniai, nes labai gerai pažino apylinkės darbo stovyklas. Gavome iš jų porą tikslų adresų.

Sibiras su vergų darbo stovyklomis.

Pirmutinis adresas buvo: Krasnojarskij kraj, stacija Rešoty, poštovyv jaščik, kurio numeris buvo išreikštas trupmena ir jo dabar gerai neprisimenu, tik žinau, kad viršutinis skaičius buvo 127. Visos parašėme stovyklos komendantui laiškus, klausdamos apie savo vyrus, nors tikrai nežinojome, į kurį pasivietį jie nukišti.

Bus daugiau.

PASKUTINIOSIOS DIENOS

PRIEŠ 25 METUS MIRE FELICIJA BORTKEVIČIENE

Yra žmonių, kurie nebada- mi menininkais, rašytojais, mokslininkais ar išradėjais, nepasiekę nė kokių nors svaiginančių aukštumų valstybinėse pareigose, vis dėlto palieka gilų ir neišdildomą rėžį toje visuomenėje, kurioje jie gyveno. Felicija Povickaitė-Bortkevičienė, be abejo, buvo viena tokių asmenybių.

Nebuvo ji žurnaliste tikraja to žodžio prasme, bet išstisus dešimtmečius ji buvo nerite pasinėrusi spaudos darbe. Istorikai jos, tur būt, neįrikiuos ir valstybininkų gretas, bet daugiau kaip 40 metų ji buvo viena iš pačių atkakliausių, kiekiausių ir — sakytume — tauriausių Lietuvos visuomenininkų ir politikų. Ji buvo ne tik labai aistringa, jokių kompromisų nepripažįstanti demokratė, buvo ji ne tik karšta Lietuvos patriotė, bet

ir didelė humanistė, pačia gražiausia — tiesiogia to žodžio prasme, kuri dažnai iš savo kuklių asmeniškų išteklių šelpdavo kalinius, moksleiviją ir daug kitų, kurie buvo reikalingi globos ir pasipirties.

Paskutinįjį nepriklausomybės dešimtmetį Felicija Bortkevičienė iš tikrųjų buvo gyva legenda Lietuvos visuomenėje.

Vakarų pasiekė F. Bortkevičienės ilgametės bendradarbių ir bičiulės rankraštis, kuriame pasakojama apie paskutiniuosius jos gyvenimo metus, mirties aplinkybes ir liūdnas laidotuves. Dr. B. Matulionis rankraštį paruošė spaudai ir parašė įžanginį žodį.

Tebūna tai mažas indėlis būsimajai F. Bortkevičienės biografijai.

Artinantis F. Bortkevičienės 25 m. mirties sukakčiai, čia spausdinu J. Šileikaitės atsiminimų pluoštą. Ištrauka iš atsiminimų pateikiama taip, kaip ji pati buvo surašiusi.

PASKUTINIOSIOS DIENOS

Feliciją Bortkevičienę man teko pažinti tik 1923 metais, kai pradėjau dirbti Valstiečių liaudininkų sąjungos komitete. Prieš tai su politiniu darbu mažai tebuvo susipažinusi, todėl ir iš karto man buvo labai sunku įeiti į naujo darbo vėžes. F. Bortkevičienės asmenyje radau gerą mokytoją ir patarėją, su kuria artimai bendradarbiauau keliolika metų.

Tenaužsigauna Valstiečių liaudininkų sąjungos veikėjai vyrų, kad Feliciją Bortkevičienę aš pavadinsiu valstiečių liaudininkų sąjungos vadove. Ji labai mažai viešai tetrodydavo, bet iš tikrųjų vadavo visai valstiečių liaudininkų veiklai. Per visą Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį visi ryšiai su kaimu, tiek vieši, tiek konspiratyvūs, buvo palaikomi per Feliciją Bortkevičienę. Labai kukli, teisinga ir jautri, ji džiaugėsi dideliu žmonių pasitikėjimu, o tatau davė jai progos ir kitus gerai pažinti bei tinkamai juos įvertinti.

F. Bortkevičienė nemėgo politinių sukčių ir plepių, kurie savo demagogija ir melu norėdavo sudaryti apie save,

paskutiniąsias gyvenimo dienas suteikia Jadvygos Šileikaitės atsiminimai, kuriuos ji dar gyva būdama yra atsiuntusi savo bičiuliui į Vakarų.

Jadvyga Šileikaitė, gimusi 1885 m. Joniškioje, Šiaulių apskr., mirusi 1959 m. gruodžio 15 d. Kaune, 1923-1940 dirbo Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos centro komitete, tiek Žiburėlyje, tiek ir kitose karitatyvinėse organizacijose. Ji slaugė F. Bortkevičienę sunkios ligos metu, ji ir užspaudė velionės akis amžinybei.

SOFIJOS KYMANTAITĖS-ČIURLIONIENĖS atsiminimai su FELICIJA BORTKEVIČIENE

Žemės druska Tu ir gintaras jūros buvai mums ir būsi, Sąžinės balsas buvai Tu ir būsi, parodžiusi darbo Pavyzdį didį ir šventą, kaip turi žmogus gelbėti žmogų. Motinos meilės sparnais Tu priglaudusi vargšą visoki, Lig paskutinės gyslės save dovanojai Tėvynei. Gintare jūros ir žemės druska, Dėkui Tau. Dėkui, Tėvynės dukra.

"gero politinio veikėjo" vardą. Su tokiais ji griežtai kovavo, jiems tiesiog į akis pasakydama savo nuomonę.

Kaip Lietuvos Valstiečių liaudininkų sąjungos Centro komiteto nariui, jai kartais tekdavo karštai ginčytis su kitais Centro komiteto nariais dėl vieno ar kito politinio sukčiaus, norėjusio prasisiverbti į sąjungos narių eiles. F. Bortkevičienė beveik visuomet ginčas laimėdavo, panaudodama rimtas ir įtikinančias argumentus. Kai Valstiečių liaudininkų sąjungos narių tarpe kildavo ginčų ir nesutikimų, F. Bortkevičienė savo autoritetu ir išmintimi tuos ginčus mokėdavo numalšinti ir kilusius nesutarimus likviduoti.

Lietuvą ji karštai mylėjo, dėl jos visai atsidavė savo asmeniškam gyvenimui. Nemažiau ji mylėjo savo tautiečius, kurių vargai ir nelaimės jos širdžiai buvo labai artimi.

F. Bortkevičienė gerbė kitų išitikinimus, todėl kitoms partijoms ji buvo pakanti. Gresiant pavojui Lietuvos nepriklausomybei, žymūs kitų partijų veikėjai pirmiausia rinkdavosi pas F. Bortkevičienę, norėdami su ja pasitarti, kaip su išmintingu ir tikru žmogum.

F. Bortkevičienės gyvenimo tikslas ir prasmė — nepriklausoma demokratinė Lietuva. Tąja idėja ji gyveno ir dėl jos nesigailėjo nei savo sveikatos, nei turto. Jos didžiausias rūpestis buvo, kad Lietuvoje žmonės galėtų gy-

venti laisvai, be priespaudos, nevergaudami.

Vienas iš didžiausių smūgių F. Bortkevičienei buvo smetoninis perversmas ir vėliau nustatytas diktatūrinis krašto valdymas. F. Bortkevičienė, kaip nuoširdi demokratė, negalėjo susitaikyti su diktatūrinio režimu. Kiek galėdama, žodžiu ir raštu, ji ugdė visuomenėje demokratinę mintį. Būdama "Lietuvos žinių" redaktorė, ji buvo kalinama už neoloyalumą kai prasidėjo demokratiškai nusiteikusių lietuvių broližiškas persekiojimas, jų kalinių, jiems mirties bausmės taikymas.

F. Bortkevičienė, būdama aukšto kultūros ir humaniška asmenybė, negalėjo ramiai žiūrėti, kaip lietuviai lietuviams kankina. Todėl, kai kalinėjai prisipildė politinių kalinių, ji visu nuoširdumu ėmėsi kalinių šelpimo darbo. 1927-1929 m. jų buvo nemaža; jiems sušelpiti reikėjo daug lėšų, kurių nebuvo lengva rasti. Ir čia žmonių pasitikėjimas jai padėjo nugalėti sunkumus. Daug padėdavo pinigais asmenys, tuo metu užimę aukštas pareigas. Net ministrai aukėjo kaliniams išlaikyti dideles sumas, žinodami, jog konspiracija bus išlaikyta.

Visiems gerai žinoma, kad, be politinio darbo, F. Bortkevičienė suvaidino nemažą vaidmenį ir mūsų spaudoje, bet aš tą jos ruošinį neminėsiu — tai padarys spaudos darbuotojai.

Be rūpinimosi Varpo spaustuvės ekonomine padėtimi, spaudai ir politiniam gyvenimui, F. Bortkevičienė rado laiko ir šalpos darbai. Ji buvo daugelio labdaros draugijų veikli valdytoja, bet mylimiausias jos "kūdikis" buvo Žiburėlio draugija moksleiviams šelpiti.

Nors draugijos valdybą sudarė keli nariai, bet faktiškai F. Bortkevičienė viena atlikdavo visų pareigų. Ji surasdavo lėšų bendrabūviui išlaikyti, ji rūpinosi butų remontu, globojamųjų sveikatingumu ir t. t.

Žiburėlio lėšomis buvo šelpiamas ne vienas, vėliau iškilęs žymiu visuomenės veikėju. F. Bortkevičienės rūpesčiu daug dailininkų, žurnalistų, politikų ir kitokių veikėjų baigė m. k. s. u. s. i. n. y. j. e.

F. Bortkevičienė turėjo jautrią širdį, giliai išmintį ir šviesų protą. Ji buvo labai greitos orientacijos, todėl žmonės tardavosi su ja ne tik politiniais bei visuomeniniais klausimais, bet kreipdavosi į ją ir asmeniniais reikalais. Kiekvienam ji patardavo, kiekvienam padavo užuojautos ir paguodos žodį.

Be čia sumintų kasdieninio gyvenimo rūpesčių, F. Bortkevičienė savo asmeninių interesų kaip ir neturėjo. Kol leido jėgos pati tvarkė savo kuklų butelį, gaminosi valgi. Gyveno labai kukliai. Susirgusi ir netekusi jėgų, atsidūrė labai sunkioje padėtyje. Nebuvo kam jos tinkamai prižiūrėti. Ir mes, jos bičiulės, kurioms rūpėjo F. Bortkevičienės sveikata, negalėjome visiškai atsidėjusios ją globoti: kieta okupanto letena prispaudė m. s. ir kiekvieną turėjome rūpintis savo kasdienine duona.

Didelį rūpestingumą F. Bortkevičienės ligos metu parodė dr. Agnietė Steponaitienė-Ambraziejūraitė, globodama ligonę, kaip savo pacientą, ir ekonomiškai remdama. 1945 m. pavasarį, F. Bortkevičienės bičiulių būrelio, su dr. A. Steponaitiene priešakyje, natarim., ligonė buvo apgyvendinta dr. K. Griniaus vardo sanatorijoje Auksotoje Panemurėje, kur ji gavo nuolatinę medicinos priežiūrą, gerą orą ir maistą. (bus daugiau)

KERAMIKĖ PRANCŪZIJOJE

Liepos 20 d. Vallauris mieste, Prancūzijoje, buvo atidaryta antroji tarptautinė keramikos paroda, vad. Biennale Internationale de Ceramique D'Art.

Parodoje, kurią globoja Pablo Picasso, dalyvauja ir lietuvių keramikė J. Janavičienė, gyvenanti Sydnejuje, Australijoje.

Juodieji bunkiai grįžta...

RIMANTAS ZILEVIČIUS

Sagonas, čerpė, bunkis — tai vis skirtingomis technomis pagamintų juodųjų puodų keramikos vardai. Džukijoje, vienintelėje Lietuvos vietoje, dar ir šiandien krosnyse dega juodieji puodai. Skambūs, lyg iš plieno išlieti, pilkai melno atspalvio, grakštūs — tik neskį šiandieninį interjerą. Įvairiaspalvės glazūros gal kiek ir pabodo: gal todėl ir suskatome kalbėti apie juodpuodžius — paprastus, primityvoko liaudiško ornamanto, bet tokius nepakeičiamus šiandien, puošiant mūsų buitį.

Juodpuodžiai pripažįsta tik savąjį — ar tai reliefinį, ar faktūrinį — dekorą. Vaikstant tarp ką tik atvesusių puodų, jauti betarpiškiausią liaudies dvasią, iki skausmo artimą, nuoširdžią ir drauge lokią savaimingą. Rumunai, bulgarai, lenkai, kurie pastaruoju metu irgi atgavino juoduosius puodus, turi visai kitas formas, proporcijas; jų dekoras — dideli rėžti ratai, daugiausia taisyklingas apskritimo ornamentas.

Lietuvoje, Merkinėje, juodieji puodai dekoruojami kuopaprasčiau, bet už tai jie nepakartojamai žavūs. O visgi kas tie juodieji puodai? Kokia jų istorija?

Juodpuodžius žinojo Antikos pasaulyje. Romėnai juos vadino „tera nigra“ — gal nuo juodos žemės pavadinimo.

mo. Šiuos puodus žinojo Trakijoje, jie buvo paplitę beveik visoje Europoje, Lotynų Amerikoje...

Lietuvoje, ypač pietinėje Dzukijoje, juodpuodžiai buvo gaminami nuo labai senų laikų, o Merkinėje šios tradicijos gyvos ir šiandien. Štai čia, Merkinėje, neįsiblesusiam juodpuodžių židinyje, Respublikinių liaudies meno rūmų ir Liaudies meno draugijos iniciatyva ir buvo suruostas penkiolikos dienų liaudies meistrų-keramikų seminaras, turėjęs tikslą atgaivinti šią puodų degimo techniką, paskleisti ją visoje Lietuvoje.

Kalbėjau su kursų vadove O. Kreivyte-Naruscviene. — Labiausiai paplitę juodpuodžiai buvo 19 amžiuje, — pasakė ji. — Norim, kad visi liaudies meistrai juos žinotų. Tai nuostabi puodų gamybos technika. Pigesnė. Turint didžiulę paklausą užsienyje. Ir pas mus, manau, paklausa nenusiskųsime...

Nedaug reikia ir pačiam įsitikinti. Atnešę meistrui keltą puodų šukių. Blizgesys matinis ir spūžinių durielių.

— Nuostabiai gerai susiredukavo, — sako dailininkas Mykolas Vrubliauskas. — Kai kada puodo sienelės viduryje dar lieka raudona molio plevėlė. Šiame nieko, viskas kaip iš metalo. Va, pameginkit atlauzti.

— Toks degimas vertas senų, — pritaria merkinis Pranas Giedra, liaudies keramikos veteranas.

Bandžiau aš. Ir skulptorius K. Bogdanas mėgino, — nė iš vietos. Kur tai matyta: vyras negali molio sukės atlauzti! Paprasto puodo — juokas, o juodpuodžio — ne. Juodpuodis — puodas kaip puodas, tik ypatingu degimo būdu — Kestlerio tipo krosnyje, — kur prieina atvira liepsna, degtas. Ašocius, dubenėlius, vazelas vieną prie kito sukrauna — o pati krosnis giliai zemeje, kad kaitra geriau laikytųsi... Jei smėliukas byra, puodų į kapsules — kitas vazelas — įstato. Jei pakliūs smėlis ant puodo — tirpdamas stiklu optrauks. Tai netinka svariam juodpuodžio degimui...

— Toks puodas — tik pienui laikyti, — vėl pastebi P. Giedra, perbraukdamas delnu savo patriarchališką barzdą. — Svarutėlis, be jokių glazūros stikliukų. Ar rasi kur svaresnį!

Noriu užsiminti apie degimo technologiją. Manau, kad tai sudomins visus liaudies meistrus, o gal ir Jiesios keramikos gamyklos vadovybę. Juodpuodžių specifika pasireiškia tuo, kad įkaitusią iki 1000° krosnį staiga užberia smėliu. Apacioje, pakuroje, tebedėga ugnis, tačiau, mažėjant deguoniui, veikiant drėgmei, druskoms, vyksta redukcija — vadinamasis puodo sumetalejimas (priklausomai nuo molyje esančių metalų ir druskų). Į pakūrą dėl drėgmės metamos samanės, mėšlas, druskos ir po 14—20 valandų jau galima atmūryti krosnį, kurioje metalu šviečia juodi puodai.

Bemaz prieš keturiasdešimt metų šį keramikos degimo būdą propagavo prof. L. Strolis. Iš jo senieji meistrai, jų tarpe Pranas Giedra, ir išmoko juodpuodžių degimo. Kiti net primiršti spėjo. Vieksniškis Vladas Narušaitis, dabar gyvenantis Jurbarkė, jau pensininkas, dar 1930 m. pas prof. L. Strolį kursus lankęs, su juodpuodžių gamyba susipažinęs. Tačiau metai bėgo, daug kas spėjo prisimirti. Po seminaro Merkinėje vėl jis kupinas energijos.

— Nė nemanau pasiduoti. Vėl juodpuodžius gaminsiu. Buvau primiręs juos. Ačiū seminaro vadovams, padėjo atsiminti. O aguonmaliū, vazos — ar rasi geresnius nei juodpuodžius!

Liaudies meistrai suvokia šių dienų keramikos specifiką. Kai parduotuvės užverstos pigiais metaliniais virduliais, puodais, maža kas pirsks sagoną. Tačiau moderniam interjere tauriai metalu blizganti vaza, reliefiniu dekoru puosta statulelė, linksni suvenyrai-švilpukai, — jiems dar priklauso ateitis. Juk tam ir atgaivinamos senosios tradicijos, tam dūmina krosnis Merkinėje, kad unikalūs liaudies meistrų darbai ateitų į mūsų buitį. Tik gal operatyviau reikėtų spręsti kai kuriuos finansinius barjerus, ne padedantį, o trukdantįs liaudies keramiką vystyti.

Liaudies meistrai pasakoja tokį anekdotišką atsitikimą: vienam iš jų liko nenupirktos dvi vazelės. Vadinasi, kol tos dvi vazelės lentynoje, pinigų už darbą negauni. Ėme ir nusipirko jas pats meistras. Po to gavo pinigų. Prisiminus, kad anksčiau kiekvienas liaudies meistras buvo ir komivojezeris, ir autorius, gal ir dabar didelės nuodėmės nebūti, jei puodžiai laisviai savo prekes galėtų realizuoti. Juo labiau, kad yra menų tarybos, seminarai, kurie padeda apsisvalyti nuo nemokšikumo, atsiriboti nuo „leng-

vo rublio" megejų. O dvarų iš kūrybos dar ne vienas liaudies meistras neužsigyveno. Kad ir tas pats Mikas Mieliuskas, kurio dirbtuvėje vyko seminaras, kur krosnis jau trisdešimt metų stovi smelyje, iš įvairių skardgalių dūmtraukis padarytas...

O pliusa žmogus iš tiesų nuoširdžiai. Kadaisė kaimynas Petras Bingelis juodų puodų technikos jį išmoko.

— Man lie juodi puodai, kaip tėvas ir mama, — pripažįsta Mieliuskas.

Jis jau šeštoje dešimtyje, tačiau su jaunatviška meile žvelgia į mažylį, kurį nešioja žmona. O gal sūnus užaugęs paveldės tėvo profesiją? Kiek šilumos tėvo akyse. Kai žvilgsnis glamonėja sūnelį. Ir kiek meilės — kai kiloja savo ašocius.

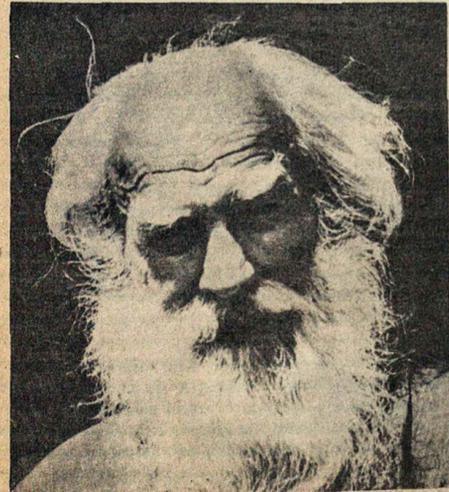
Mikas Mieliuskas vedžiojasi mane, kur dailiai ant lentų išdėlioti seminaro dalyvių darbai.

— Tai mano pienpuodis, — ne be pasididžiavimo sako jis.

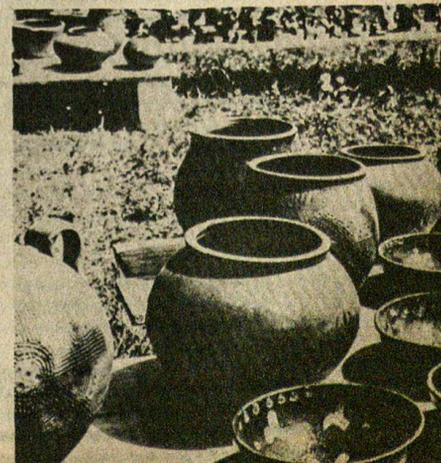
Aš žiūri į ramų linijų šokį, kažkokią iškilmingą plastikos giesmę ir žinau — joje įdėta patirtis, žmogaus išmintis ir supratimas. Supratimas, kad grožis jo darbe toks pat būtinas, kaip baltos lelijos Lujos ežere ar vikriai nardančios kuojos Strojus upeliuke, pratekančiame pro pat Mieliausko dirbtuvės langus...

Liaudies meistrui seminaru patenkinti, zada išbandyti savo jėgas. Vadinasi, seminaras pasiteisino. Dar vienas dulkis sluoksnis nupūstas nuo senosios liaudies kultūros. Dar sykį suskambo juodojo puodo varpas, ir jis turi skambėti ir skambės.

(Kult. barai)

P. Giedra

PASKUTINIOJO VEDAMOJO ISTORIJA

Birželio 15-tą laikrašėis atnešė Dirvo... kurios pirmajame puslapyje atspausdintas Rytinis LIETUVOS AIDAS, Nr. 281 (5490), Sekmadienis, birželio 16 d., 1940 m.

Tą saulėtą, bet kraupų sekmadienio rytą Rytinis LIETUVOS AIDAS baillai buvo išnešiotas į Kauno gatves. Ir iš karto tapo mūsų laikraščio retyne. Ne viena ir ne kita karta buvo parūpę iš naujo pažvelgti į tą anos nakties gaminį, bet vis nepasitaikė progos. Tik dabar, lygiu lygiausiai po 30-ties metų, skaitau: Įvykių cigos metu sunku tuos įvykius visai tiksliai įvertinti. Todėl palikime jų apibūdinimą ateičiai...

Skaitau šio birželio 15-tos pavakarais. Lietuvoj jau po vidurnakčio. Lygiai prieš 30 metų tą pačią valandą tuos žodžius dar tik rašiau...

Dirvos redaktorius tame retynebiškame suvenyre nerodė pirātu ir „dramblius“, — stebėtojai juos ir patys pamatys. Atkreipė dėmesį tik į „muse“, — į augstyn kojom apverstą Eltos parašą po vyriausybės pareiškimu. Spėja, kad spauštuvės tarnautojai tyčia jį taip reikšmingai apverte.

O gal ir netyčia. Spauštuvėje, ant metrampažo (rinkinių) į puslapių formas dėliotojų stalo, visada gulėdavo bent kelialika švinių lielijų (eilučių) su žodeliu Elta. Kai tik kurio to parašo pristigdavo, dėliotojas būdavo atsilaužia reikiamo ilgio šviną su tuo žodeliu ir įkiša, kur reikia.

Formų tvarkymo pabaiga visada esti kiek nervinga. Ypač tą naktį buvo. Abejojau, ar formos tvarkytojas tose aplinkybėse pagalvojo apie tokia subtilia politinė demonstracija, kaip švino gabaliuko atvirkščias įkišimas į formą. Greičiau tai galėjo pasitaikyti dėl sutrikusio atidumo... Apie antrą valandą po vidurnakčio jis paklojo man ant stalo to puslapio, ku riu dabar Dirvoį nufotografuotas, nuotrauką paskutinio revizijai. Augstyn kojom pakibus Elta iš karto „durė į akį“. Bet... Atrakint formą vien tam, kad tą vieną žodį atitiestų? Tuščia jai! Argi ne didesni dalykai augstyn kojom virsta? Nieko nesakiau... Taip ir pasiliko ta, greičiausia visiškai atsitiktinė, užuomina apie visus tos dienos apsvertimus...

Tūla ano meto betarpiškai nepergyvenusių gali stebinti to Aido tonas. Kaip pranešimas piliečiams, kaip paskutinis Lietuvos vyriausybės pareiškimas, taip ir redakcijos žodis — vedamasis straipsnis, visi greičiau panašūs į bučiamą rykštės, kuri plaka, negu į stačio žmogaus atvirą žodį.

O tačiau pirmadienio rytą, dar nespėjus išeiti sekmadienio Aido numerui, ir redakcija jau atvyko Jonas Šimkus su palydovu iš Dekanozovo štabo ir pasiskelbė, kad jam esa pavesta perimti Lietuvos Aido vyriausio redaktoriaus pareigas.

Taip skubiai komisarinis redaktorius buvo atsiųstas tik į Aidą: kitiems dar buvo leista keletą ar keliolika dienų bandyti patiems taikytis prie „naujos eros“. Kodėl Lietuvos Aidoi tokia išimtis?

Į tai nė neklaustas atsakė pats Šimkus, išeidamas iš Dirmeikio kabineto, ka tik atlikęs trumpuotą „pareigų perėmimo“ ceremoniją. Nė į vieną tiesiogiai nesikreipdamas, o žiūrėdamas kažkur pro šalį, vos girdimai pasiaiškino, kad taip turėję būti padaryta „dėl neleistinai provokatoriško pasireiškimo sekmadienio laidoje“...

Šimkus tada nepaklausė, kas tą sekmadienio rytinę laidą leido, nei neaiškino, kur tą provokaciją matė. Tik, lyg atsiprašydamas, emė man aiškinti, kad kiti redaktoriai esa prašomi toliau dirbti savo darba, bet, esa, — „Dirmeikis, Raila ir pats tai negalėsit pasilikti“...

Kaip tik dėl tos Šimkaus užuominos apie „provokaciją sekmadienio laidoje“ vėliau buvo ne karta parūpę pasižiūrėti ir patyrinti tą klaidą, — kur gi, būtent, glūdėjo ta „provokacija“. Dabar iš pirmo ir net antro žvilgsnio atrodo, kad nieko ten nėra, tik susitramdymas ir pasidavimas jokių pasiaiškinių nepripažįstanciai įėjai. Tik prisiminus minčių chaosą, kurs sukosi anuomet, rašant tą paskutinį iškilnes dar neduoktuotą to laikraščio pareiškimą, ir prisiminus, kokia mintis labiausiai veržėsi būti pasakyta, galima įžiūrėti, kad ta mintis ir prasiveržė. Gal maža kam ji buvo aiški, būdama paslėpta painiose užuominose. Bet Dekanozovo štabe ją suprato. Suprato, jog tarp tų užuominų glūdži tvirtinimas, kad — ne; netiesiai, ka jās apie mus sakot! Mes nepadarėm to, ko jās teisinatės galį mus kojom trypti ir tankais trauškyt... Tokios užuominos, kad ir storiausiai į vata įvyniotos, komunistų akyse, be abejon turėjo atrodyti „neleistina provokacija“.

Rodydamas tą 30-metį laikraštį, Dirvos redaktorius pavadinu jį istoriniu. Tūlas gal spėlios, kaip tas vadinanasis istorinis laikraštis atsirado: kaip buvo suplanuotas, kaip suorganizuotas, kaip — niekas jo neplanavo, niekas neorganizavo. Jis išėjo toks, ir iš viso išėjo tik todėl, kad visiškai atsitiktinai taip o ne kitaip susidėstė keletas ka tik sudužusios kasdieninės rutinos šukių.

Vakarop buvau redakcijoje vienui vienas ir dafrius, ka daryt ar ko nedaryt... O tai jau buvo ne taip, kaip visada. Pa-prastai šeštadienį vakarais redakcijoje nieko nebūdavo. Buvau dabar tenai turbūt tik dėl to, kad visa ta diena buvo ne to-

kia, kaip kitos. Iš ryto redakcijoj buvo sanyšis su „vyriausybės sudarinėjimu“. Buvu gautas spėjamų ministrų sąrašas (gen. Raštikas turėjo būti premjeras), ir mūsų reikalas buvo ne svarstyti, patinka mums tie ministrai ar ne, o ko greičiausiai surinkti jų fotografijas ir biografijas. Daugiausia bėdos buvo su J. Slepčiu, kuris buvo numatytas būsiąs vidaus reikalų ministru. Ligi tol buvo tik apskrities viršininkas (tiesa, paskutiniu metu — Vilniaus apskritis), tai redakcijos archyve dar neturėjo užėmęs tvirtos pozicijos. Fotografijos buvo surastos, klisės padarytos, biografijos surašytos, surinktos, ir kai pirmasis dieninės laidos puslapis jau buvo sutvarkytas su visu (vis dar tik spėjamų) vyriausybės sąstatu, buvau gautas pranešimas, kad nebereikia, kad — viską mest lauk... Maskva Raštiko nepriima...

Po to, kas valanda — vis tamsesnė žinia. Kai vakarop dairiaus tuščioj redakcijoje, jau buvo praėję dvi valandos nuo žinios, kad prezidentas išvyko į pasienį. Ir jau buvo praėjusi beveik valanda, kai Laisvės alėjos asfaltas buvo lyg stambiais dantimis iškandžiotas. Tai buvo rusų tankų vikšrų įspaudos... Tankų vora jau buvo pravažiavusi, Laisvės alėjoj buvo tylu, — taip tylu, kaip niekad nebuvo būvę šeštadienio vakarą...

Užėjo į redakciją rūmų ūkvedys ir sako: — Pečių užkūriau. Gal pakuru turėsit? Ką? Birželio vidury — pečių? Ir, nepasigėjęs garsiai nusbėgt, supratu, kokių pakuru jis teiraujasi. Gerai, sakau, eik visų pirma į honorarų apskaičiavimo skyrių. Ten bendradarbių kartoteka su pavarciem ir jų straipsnių sąrašais — kaitriai degs. O paskui gal ir čia šis tas atsiras.

Bet nei Dirmeikio (vyr. redaktoriaus), nei savo staliuose neradau nieko tokio, kuo būtų būvę svarbu tą naktį pečių pakūrent. Surinkau tik tą ir vakarykščią dieną iš provincijos gautas korespondencijas, — jos dabar kaip tik geriau tiko ir pečių, negu į rinkyklą.

Skambinau spaustuvėse (kitoj gatvėj) — ar kas nors daro rytinę laidą? Atsiliepia korektorius. Sako, yra pora linotipininkų, Beleckas telefonogramą iš Berlyno priiminėja, yra metrapažais, tik nėra redaktoriaus... (Turėjo būti gal Gričius, kad Dėdelis, bet abu gyvenno tolimuose miesto pakraščiuose, nebesipaisiaks, jei nėra. Pasiuntinio, kurio darbas tam tikromis valandomis būdavo — vaikščioti tarp spaustuvės ir Eltos ir atnešinėti iš tenai biuletenius, irgi nebuvo. Tai palieku ūkvedį „pečių kūrenantį“, užskuo į Eltą, randu ten jau prieš kelias valandas išleistas du stambokus biuletenius — vienas TASS'o, apie „konfliktą su Lietuva likvidavimą“, kitas — mūsų vyriausybės papasakojimas, kas atsitiko praėjusią naktį ir šiandien iki vidurdienio: ultimatas, jo priėmimas, nebaigtas bandymas sudaryti naują vyriausybę, žinia, kad po piet pradės žygiuoti rusų kariuomenė per sieną į Lietuvą. (Į Kauną atžygiavo Gaižiūnų poligone jau ankščiau būvę motorizuoti padaliniai).

Eltoį tamsu. Tik pora žmonių prie stalių lėmpu. Telegrafo aparatai tarsi, juostelės iš jų žaltiška raitosi su angliškomis, prancūziškomis, vokiškomis žiniomis, bet niekas jų lietuviškai nebeverčia ir nebeultiplikuoja, nes kągi su tomis žiniomis dabar bedarysi... Man ten tebesant, sako, — atėjo svarbi žinia. Po keleto minučių gaunu dar vieną biuletenį — apie Dekanozovo atvykimą. Nešuos visa tai spaustuvėse...

Spauštuvėje irgi tamsu. Dega tik kelios apgaubtos lėmos ant stalų ir prie dviejų linotipų, kurie dar čezėjo, kaip vėžiai mašise: rinko telefonogramą iš Berlyno. Atidaviau jiems atineštus biuletenius. Pas metrapažą randu jau surinktos medžiagos maždaug trims puslapiams. Atneštieji biuleteniai užims daugiau kaip pusę pirmojo puslapio. Iš Eltos telefonu praneša, kad bus dar vienas svarbus biuletenis — vyriausybės pareiškimas.

Suskirstau esamą medžiagą į puslapius, duodu rinkti antraštes ir einu pats į daro vyriausybės pareiškimu. Nueinu, — dar nėra. Kas, kur tą vyriausybės pareiškimą rašo, — niekas aiškiai nežino. Tai reikia laukti. Grįžtu spaustuvėn, ten baigiam tvarkyti tris puslapius, suguldome jau ir pirmą puslapį surinktuosius biuletenius, bet dar tik laikinai, kadangi nežinia, kiek ir kokios vienos reiks vyriausybės pareiškimui... Paklausta telefonu, Elta atsako, kad vyriausybės pareiškimas jau yra. Didelis? Ne, tik apie pusę mašinsraščio puslapio. Nueinu, atsinešu. Per keletą minučių jau surinktas, ir jau aišku, kad apie trečdalis pirmojo puslapio dar tuščias. Atseit, yra dar vietos ir vedamajam straipsniui, redaktoriaus komentarui apie... aktualiausį to ryto dalyką, kaip ir kiekvieną rytą būdavo daroma. Iš vienos pusės, nesmagi tai aplinkybė, nes tą naktį tokios paskirties straipsnių rašyti atrodė, lyg kalną versti. Iš kitos pusės atrodė — puiku, kad yra proga daugiau pasakyt, negu biuleteniuose pasakyta.

Vyriausybės paskutinis pareiškimas (kas jį parašė, gal nebet iš V. Mašalaičio dar būtų galima sužinot) ragino piliečius laikytis ramiai, dirbti savo įprastinį darbą, padėti palaikyti tvarką ir vykdyti pareigūnų įsakymus. O TASS'as kaltino Lietuvą, kaltino vyriausybę ir jos pareigūnus, kad sabotavę sutartį, kad pagrobę kelis rusų karius iš jų įguly, kad rengę kažkokį sąmokslą drauge su Latvija ir Estija — sudarę Baltijos santarvę, nukreiptą prieš Sovietų Sąjungą... Mes, tačiau, žinome, — aš pats asmeniškai žinojau, — kad tai netiesa, kad tik iš gandy ar iš kokio neatsakingo ir neat-sargaus asmens paplėpėjimo sufabrikuoti keltinimai. Štai čia, dabar — paskutinė proga šioj dar tuščioj puslapio daly-

Vyriausybės pareiškimas

Skelbiamas toks vyriausybės pareiškimas: „Atsilveigiant į tarptautinės padėties pletojimą Europoje vykstančio karo akivaizdoje, šioje Europos dalyje laikai palaikyti ir saugumui sustiprinti buvo reikalinga padidinti Sovietų Sąjungos kariuomenės įgulas Lietuvoje, kurioje čia buvo einam Sovietų Sąjungos ir Lietuvos Respublikos savitarpinė pagalbos sutartimi.

Birželio 15 d. 15 val. naujos Sovietų Sąjungos kariuomenės dalys, kaip jau buvo pranešta, peržengė Lietuvos sieną ir šiuo momentu vyksta įvairiomis kryptimis į joms numatytas vietas Lietuvoje. Lietuvos vyriausybė kviečia Lietuvos piliečius laikytis ramiai, dirbti savo įprastinį darbą, padėti palaikyti tvarką savo susiklausymu ir vykdyti pareigūnų įsakymus.

Lietuvos vyriausybė pasitiki, kad Lietuvos piliečiai, ir prašytieji įvairiomis avarbiomis aplinkybėmis padarę savo politinę išimtinę ir rimtą, pagrįstą tėvynės meile ir jos reikalų supratimu, ir šiuo svarbiu metu taip pat elgsis, kaip dera drausmingos tautos nariams ir savo tėvynės piliečiams.

Apverstoji Elta "Lietuvos alde"

pasakyti, kad tai, kas čia šalia dedama me TASS'o komunikate ir ultimimate sakoma, yra melas! Bet reikia pasakyti, nesukompromituojant vyriausybės „testamento“, raginančio piliečius laikytis išmintingai ir rimtai, vadovautis „tėvynės meile ir jos reikalų supratimu“... O tai reiški, kad negalima sau leisti visa gerkle šūkauti ir vadinti dalykus tikrais jų vardais. Kalbėti galima tik atsargomis, „diplomatiškomis“ užuominomis. Taip kalbėti jau buvom pratę nebe nuo vakarykščios dienos. Jau išista eilė metų, — galima sakt, kone visa nepriklausomybės meta, — viešai kalbėdami, vis jautėmės, kad reikia apsidaryti, ar kas nors nesuirsauks dėl kurio žodžio Berlyne, Maskvoje, o pastaraisiais metais — net ir Varšuvoje... Trapi buvo Lietuvos nepriklausomybė, ypač, ka čia emė niauktis Europos padangė ir kilo grėsmingų karo debesų...

„Peršukavom“ su metrapažu nuo dieninės laidos likusius rinkinius, atsirinkom iš jų keletą trumpų Eltos žinelių, užkišom puslapyje tuščias vietas taip, kad vedamajam straipsniui liktų kiek galima mažiau, kad nereiktų daug rašyti. Žiūriu dabar į vieną iš tų žinelių ir stebiuos: kada gi iš tikrųjų buvo atidaryta „IV Baltijos savaitė“ Taline, Estijoje? Parašyta, kad „Balandžio 15“... Išėjo, kad tą naktį buvo įdėta ir dviejų mėnesių amžiaus „naujiama“?... Ne, tai tik likusių nepastebėta Eltos (ar gal mūsų rinkėjo) klaida. Tos iškilms Taline buvo „šian-dien“ — birželio 15, tuo metu, kai rusų kariuomenė jau pradėjo žygiuoti į Lietuvą. Estijos premjeras iškilms tą valandą kalbėjęs, jog „Baltijos tautos galėjo gyventi taikoje dėl to, kad buvo sudarytos šios pakta su Sovietų Sąjunga“... Estijoje ta „taika“ pasibaigė pirmadienį, birželio 17...

Po vidurnakčio likom spaustuvėj tik trys: vienas linotipininkas, metrapažais ir aš pats. Kol buvo baigiamos tvarkyti formos, sėdau rašyti to vedamojo... Tai buvo vienas iš „skausmingiausių gimdymų“. Kaip pasakoti, kad čia pat įdėto TASS'o komunikato teigimai yra melas? Štai kas išėjo iš pastangų tą mintį „kitaish žodžiais“ pasakyt:

„Bandydami vertinti aplinkybes, kuriose šiuo dienu įvykiai kilo, visų pirma turime dar kartą pabrėžti, kad visoje lietuvių tautoje santykiu su Sovietų Sąjunga atžvilgiu visada vyravo vienas nustatymas: jie turi būti kuo geriausi. Sudarant peritą rudenį su Sovietų Sąjunga sutartį, kuri kalbamuosius santykius įvedė į naują fazę, minėtasis nustatymas lietuvių tautoje dar labiau sustiprėjo. Ir sustiprėjo visai nuosirdžiai, kadangi naujasis santykių sutvarkymas ir aplinkybės, kuriose tai įvyko, tokiam nustatymui tik sustiprino pagrindą. Bet kokios užpakalinės minties, kuria būtų linkstama kalbamuose santykiuose iš gera valia ir atvirai prisimintų santykiavimo ribų iš-krypti, lietuvių tauta negali laikyti savo mintimi. Jei vis dėlto galėjo kilti dėl to abejojimų ar priešingų įsitikinimų, tai tas galėjo būti tik pasėka giliai apgalvintų nesupratimų. Šioje vietoje mes čia nedrįstame imtis teisėjų vaidmens ir narginėti, kas iki kokio laipsnio šia prasme yra nusikaltes, bet nedvejodami turime pamato pareikšti, kad kiekvienas toks nusikaltimas, jeigu jis kurioje vietoje yra įvykęs, vis vien — sąmoningai ar nesąmoningai, lietuvių tautai yra skaudus ne vien dėl pasėkų, bet ir grynai moraliai. Lietuva visada laikėsi nuosirdžiausio visų savo tarptautinių pasidėjimų vykdy-mo dėsnio ir iš principo smerkia bet kokį nuo to dėsnio nukrypimą“...

Kas čia Dekanozovo-Pozdniaokovo štabui galėjo atrodyti „provokacija“? Visu pirma, manau, — atsisakymas nurodyti „kas iki kokio laipsnio yra nusikaltes“. Jiems tai atrodė akibrokštas, nes kaip gi galima abejoti, kas kalta, jeigu jie Lietuvą, jos vyriausybę ir konkrečius jos pareigūnus jau apkaltino, jau nuteisė ir jau baudžia!

Be to, Sovietų pasiuntinybės štabe tuos žodžius, matyt, skaitė kaip tik „vagus su degančiomis kepurėmis“, kuriems vien paminėjimas „atbukusios atsakomybės bei lengvapeidiškų pasielgimų“ atrodė kaltinimas tik jiems, Lietuvos siautėjusiems Maskvos kėslų šaukliams. Jie negalėjo pakęsti jokios prielaidos, anot kurios „ne-žinom, kas iš tikrųjų kalta“. Nes tas „nežinom“ kiekvieno šiek tiek susivokiančio akyse reiški „žinom“, bet žinom ne taip, kaip Molotovas ir jo šaukliai skelbia, dėdamies avinėliais nekalciausias.

Neuvo laiko ištikslinti tuos komentarus, nebuvo laiko svarstyti ir derinti kiekvieną žodį. Tie žodžiai buvo rašomi ant nedidukų popierio lapukų, kurie tuojau, nelaukiant pabaigos, buvo duodami linotipininkui. Į pabaigą jau reikėjo taikyti ne tik mintį, bet ir žodžių skaičių, žiūrint,

AL. GIMANTO SKILTIS

Neturi pabaltiečiai simpatių Radio Free Europe institucijai, kuriai, visą laiką diskriminuojant lietuvių, latvių ir estų kalbas, ką tik sukamos jau dvidešimt metų. Kiekvieną atvejų, gal ir nederėtų praeiti visai tydomis pro tą sukaktį, nes, rasi, kad ir ne gimtąja kalba, tas radijo transliacijas seka tautiečiai, gyveną sovietinamoje Lietuvoje ir likusioje Pabaltijo dalyje.

Free Europe tiki, kad jų perdavų klauso apie 85 milijonai rytų europiečių Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Vengrijoje, Rumunijoje ir Bulgarijoje. Kaip žinia, šiuo metu RFE pagrindiniai perdavimai radijo bangomis duodami iš vakarinės Vokietijos. Jai pradėjus intensyviai plėsti savąjį „rytų politiką“, pasigirdo pirmieji vokiškieji balsai, teigia, kad tas radijas vokiečių žemėms darosi labai nepatinkamas, todėl bent dalis transliacijų, jau bus perduodama iš Turcijos. Galvojama net įsigyti savo laivą, kuris turėtų modernius radijo perdavimo įrengimus ir galėtų savasias laidas siųsti iš atviros jūros, tarptautiniuose vandenyse.

Atsiranda dar kitokių vokiškų balsų, kurie norėtų mąstyti šią amerikinę instituciją už Vokietijos ribų dėl visai kitų, biznio motyvų. Mat, ir ten atsiranda vis didesnė privati iniciatyva, kuri, šio kontinento pavyzdžiu, norėtų perimti eilę radijo ir televizijos stočių ir tuo būdu atskirti valstybės monopolio ryšį ir informacijos srityje. Atseit, kodėl visa negalėtų būti vokiška, o jau amerikiečiai galėtų nuomėti ir brangiai mokėti už pasinaudojimą, ruošiant ir perdudant savasias RFE radijo laidas.

RFE pradžia buvo labai maža. Tebuvo duodama 10 val. savaitinė programa, vos 7,5 kilovatų galingumu, iš kilnojamos, autovežimyje įtaisytos stoties prie Frankfurto. Tai buvo 1930 m. liepos mėn. 4 d. Tuo tarpu dabar jau turimi 32 perdavėjai, galingos stotys veikia 540 val. savaitėje. Tie dvidešimt metų amerikiečiams kaštavo 400 milijonų dolerių. Kai pritrūkdavo laisvai gautų pinigų, atsiradavo kitų fondų, kurie padėgdavo visas išlaidas.

Šiandien Radio Free Europe turi 1642 tarnautojus, kurių 209 yra JAV piliečiai. Algos svyruoja nuo 150 dol. mėnesiui raštiniui Muencheno įstaigoje iki Free Europe prezidento W. O. Durkee, gaunančio gana patogią 35 tūkst. dol. sumą metams. Kritikai teigia, kad visa ši sistema pernelyg biurokratiška, perdaug išaugusi, kai kas teigia, kad su žymiai mažiau, bet tinkamai paruoštų tarnautojų, būtų galima atlikti dar daugiau efektyvių darbų.

Mums, žinoma, atrodytų, kad su tokiu stamboku tarnautojų štabu, turint garantuotus finansus ir stiprų užnugarį New Yorke ir Vašingtone, nebūtų sunku turėti ir atskirą Pabaltijai skirtą sekciją. Iki šio! lietuvių, latvių ir estų pastangos šia linkme, deja, neatnešė jokių teigiamų rezultatų.

Atrodo, kad yra kažkur kažkas labai jau suinteresuotas, kad pabaltiečiai ten negautų savojo balso. Atseit, nenorima pykinti sovietų ir tiek. Bent jau formaliai žvelgiant, satelitiniai kraštai nelaikomi sovietine teritorija, tik įtakos sfera, tad Maskvai nėra kaip protestuoti.

Tuo tarpu neatsižvelgiant į visus sovietinės anknesijos nepripažinimus iš Vakarų pusės, sovietai Pabaltijai laiko integralia savosios teritorijos dalimi ir, kaip matome, vakariečiai tai ramiausiai toleruoja. Užtat ir pabaltiečių pastangos čia atsiremia į vietinę geležinę uždangą, kurią vargiai ar kada pavyks pralaužti, nors visa tai ir vyksta draugingų ir padėti atjauniančių valstybių sostinėse. Kietoji politika nepaiso jokių sentimentų.

Pirmieji žingsniai. Chicago's K. Donelaičio lituanistikos mokyklos mokinių laikraštelis. 1970 m. Nr. 5. Tai pačių mokinių iliustruotas ir prirašytas žurnalas, nors atrodo, kad jį redaguoja mokytojai.

Leidnys spausdina ne vien tiktai Vokietijos ir Belgijos lietuvių telkinius liečiančius rašinius, ne vien tiktai polemiką dėl rinkimų į VLB tarybą, bet ir straipsnius, kuriuos galima priskirti prie ideologinių. Idomi- mausias ir bene stipriausias rašinys yra į žanginis, kuriame nagrinėjami Sniečkaus ir Zimano straipsniai rusų spaudoje.

Leidnys spausdina ne vien tiktai Vokietijos ir Belgijos lietuvių telkinius liečiančius rašinius, ne vien tiktai polemiką dėl rinkimų į VLB tarybą, bet ir straipsnius, kuriuos galima priskirti prie ideologinių. Idomi- mausias ir bene stipriausias rašinys yra į žanginis, kuriame nagrinėjami Sniečkaus ir Zimano straipsniai rusų spaudoje.

Leidnys spausdina ne vien tiktai Vokietijos ir Belgijos lietuvių telkinius liečiančius rašinius, ne vien tiktai polemiką dėl rinkimų į VLB tarybą, bet ir straipsnius, kuriuos galima priskirti prie ideologinių. Idomi- mausias ir bene stipriausias rašinys yra į žanginis, kuriame nagrinėjami Sniečkaus ir Zimano straipsniai rusų spaudoje.

Leidnys spausdina ne vien tiktai Vokietijos ir Belgijos lietuvių telkinius liečiančius rašinius, ne vien tiktai polemiką dėl rinkimų į VLB tarybą, bet ir straipsnius, kuriuos galima priskirti prie ideologinių. Idomi- mausias ir bene stipriausias rašinys yra į žanginis, kuriame nagrinėjami Sniečkaus ir Zimano straipsniai rusų spaudoje.

Leidnys spausdina ne vien tiktai Vokietijos ir Belgijos lietuvių telkinius liečiančius rašinius, ne vien tiktai polemiką dėl rinkimų į VLB tarybą, bet ir straipsnius, kuriuos galima priskirti prie ideologinių. Idomi- mausias ir bene stipriausias rašinys yra į žanginis, kuriame nagrinėjami Sniečkaus ir Zimano straipsniai rusų spaudoje.

Leidnys spausdina ne vien tiktai Vokietijos ir Belgijos lietuvių telkinius liečiančius rašinius, ne vien tiktai polemiką dėl rinkimų į VLB tarybą, bet ir straipsnius, kuriuos galima priskirti prie ideologinių. Idomi- mausias ir bene stipriausias rašinys yra į žanginis, kuriame nagrinėjami Sniečkaus ir Zimano straipsniai rusų spaudoje.

Leidnys spausdina ne vien tiktai Vokietijos ir Belgijos lietuvių telkinius liečiančius rašinius, ne vien tiktai polemiką dėl rinkimų į VLB tarybą, bet ir straipsnius, kuriuos galima priskirti prie ideologinių. Idomi- mausias ir bene stipriausias rašinys yra į žanginis, kuriame nagrinėjami Sniečkaus ir Zimano straipsniai rusų spaudoje.

TAUTISKOLIO MINTIS - KELIAS ATLIETI. Rytinis LIETUVOS AIDAS. 10c. IŠTEIGTAS SOSTINĖJE VILNIUJE 1977. Nr. 281 (5490) SEKMA DIENIS, BIRŽELIO 16 D. 1940 (XV) m.

Toronto

PASIKALBĖJIMAS
TRAUKINYJE

Dvi moterys kalbasi lietuviškai ir stebisi prie miesto rotušės matytom jaunimo demonstracijom. Jos buvusios didžiųjų krautuvų vasaros pabaigos išpardavimuose ir netikėtai patekusios į demonstrantų minią.

Jaunesnioji, labai ryškių spalvų sukute apsiengusi ponis sako negalinti suprasti šių dienų jaunimo. Negana to, kad jie nesimoko, neapsitvarko, neapsikerpa ilgų plaukų, jie, atrodo, neuri jokio aiškios tikslo. Vietoj besaikio blaškymosi, jie turėtų siekti ko nors kūrybinės, ko nors teigiamo, kas užtikrintų šviesesnę ateitį. Ji esanti tikra, kad, sudrausminus tuos neklauzadas kūvelas, būtų daug mažiau problemų ir mažiau nasikaltimų. Jaunimas labiau kibų prie mokslo, prie kūrybinės veiklos. To pasėkoje gautųsi tokie pasigėrėtinai rezultatai, kuriuos matome mūsų tautinių šokėjų ansambliuose, kokiais yra Hamiltono Gyvataras ir Clevelando Grandinė. Svarbiausia, kad tai yra šia gimę, tase pačiose sąlygose augęs, tase pašalis mokyklas lankęs, bet visai kitokiomis aspiracijomis gyvenęs jaunimas.

Tamsesnės spalvos eilutė apsiengusi antroji ponis, atsiliepdama, pritaria savo bendrakeleivei. Ji net prisipažįsta, kad jau anksčiau sekanti mūsų spaudos aprašymus apie mūsų šokantį jaunimą. Jos manymu, tam viskam pasiekti esą reikalinga ne tik daug darbo, bet nemažiau ir pasišventimo. Jai esą

buvę net miela sužinojus, kaip tie jaunys'ės en'uziastai gastroliavo po Vakarų Kanadą, kaip jie lankėsi Pietinėje Amerikoje, o užpėnai navyko net į Prancūziją. Svarbiausia, kad, keliaudami į Prancūziją, jie oficialiai reprezentavo Kanadą. Reikia tik įsivaizduoti žiūrovų domėjimasi mūsų tautiniais šokiais, tuo labiau, kad visur buvę pabrėžiama juos esant Kanados lietuviais.

Jai tik esą keista ir nesuprantama, kad, nežūrint jų oficialios, tuomet Kanadą reprezentavusios kelionės, o ir šiais metais padarytom kulesnės apimties išvykom, nebūvę padaryta jokio viešesnio propagavimo. Šalia mūsų lietuviškuose laikraščiuose garbinimų, ji nepas'ebėjusi nieko vietinėje, kaip kieno teigimu,

SUDBURY

GELEŽINIO VILKO
IŠKYLA

Sudburio lietuvių žvejų, medžiotojų ir sporto klubas Geležinis vilkas rugsėjo 1 d. Gudriūno vasarvietėje, French River, reagia iškylą.

Programoje numatytas prizinis šaudymas dėl pereinamųjų taurių vyresniesiems ir jauniams, sporto varžybos nariams ir svečiams, loterija. Be to, bus kepama "kiaulė", ir visi dalyviai bus aprūpinti maistu ir gėrimais.

Susidarius pakankamam skaičiui norinčiųjų, bus pasamdytas specialus autobusas į iškylą vežti.

Klubo gerovės labui, narių dalyvavimas būtinas. O svečių laukiama ne tik iš Sudburio, bet ir iš toliau.

Tad iki pasimatymo gražioje besibaigiančios vasaros gamtoje.

Klubo valdyba

didžiojoje spaudoje. Ji neužtikusi mažiausios žinutės, net paprasčiausio paminėjimo, kad mūsų šokių ansamblis vyks į reprezentuoti Kanadą.

Tuo tarpu dirselėjus į estus, į mūsų geruosius kaimynus, matome visai kitokią vertinimo versiją. Jų gimnastikuojančios mergaitės susilaukia visai kitokio įvertinimo. Vietinė spauda pakartotinai spausdina jų gracingų figūrų beveik puslapį užimančias nuotraukas. O šią vasarą joms vykstant į Japonijos Ekspo 70 oficialiai reprezentuoti Kanadą, Toronto didžiausias dienraštis Daily Star įdėjo beveik pusę frontinio puslapio užimančią spalvotą jaunųjų šokėjų nuotrauką. Žinoma, su visomis detalėmis, kad Kanadą reprezentuojančios estės, šalia fizinės mankštos, suteikia žiūrovams pasigėrėtinus plastinių šokių derinius. S. Pranskūnas

HAMILTON

REIKIA
PRIEGLAUDOS

Grupė hamiltoniečių lietuvių entuziastų 1956 m. namatė reikalą pastatyti Lietuvių namus Hamiltone. Gražiai idėjai radis pritarimo, bavo išrinkti valdomieji organai, sumesti matmenys įkurti Liet. namų akc. b-vei. Vienos akcijos kaina sutarta 100 dol. Iš viso rinkon paleisti natarta tūkstantį akcijų.

Turint pradžiai kiek lėšų, buvo užpirktas naujas namas už 175 tūkst. dol., kuriame bavo 21 butas ir kino teatras. Teatro salė buvo panaudojama liet. kultūr. reikalams.

Namai pradžioje davė geresnį vėliau mažesnę pelną, iš kurio bavo gražinamos skolos. Esant nebologai pradžiai, kilo sumanymas pastatyti naują pastatą. Žmonės kūrė ir bratžė planas naujiems namams, kurie turėjo kainuoti iki ketvirtadaliu mil. dolerių. Vėliau nupirktas žemės sklypas. Bet reikalai klostėsi ir gerai, ir nelabai gerai.

Atsirado nesutarimo žymių, užkulisinių intrigu, priekaištų dėl nerealių planų, per ilgai užtęstas laikas ir dar kitos priežastys atšaldė dalį gerų patriotų ir entuziastų, dėl ko metinis akcinių susirinkimas nusprendė pastatą parduoti, kas reiškė Liet. Namų akc. b-vės likvidavimą. Pastatas jau parduotas, o sklypas parduodamas. Taigi, Liet. Namų nėra, tačiau pati L.N. akc. b-vė tebėra ir, greit

Šoka Hamiltono "Gyvataras"

čiausiai, egzistuos tol, kol b-vės visas turtas bus likviduotas ir tarp akcinių padalintas, jei kaip nors kitaip nebus persitvarkyta. Reikia apgalvinti, kad taip išėjo, bet kagi dabar padaryti.

Jeigu vieno tikslo pasiekti nepavyko, ar nereiktų pabandyti ką nors kito? Ar nereiktų pagalvoti apie senelių prieglaudą įkūrimą? Šis reikalas daug pigesnis, mažiau sudėtingas ir mums reikalingas. Jik nepaslapstis, kad jau ir dabar turime tautiečių svetimoje prieglaudoje. O metai po metų, norom nenorom, jų skaičius didės. Seneliai ten jaučiasi nelabai patogiai, neįkainiai ir nedrausiai. Jie vieniši žmonės. Ir suprantama, kad svetimoje pastogėje negali būti to jaukumo ir šilumos, kaip savųjų tarpe.

Lietuviškoje prieglaudoje galėtų rasti vietos ir iš kitų vietovių tautiečiai.

Tum reikalui jau paruoštų namų galima rasti mieste neažkštomis kainomis nupirkti.

Išlaikymai galima būtų rasti paramos vietoje ar kitoje Kanados valdžioje ar savivaldybės įstaigoje.

Ši reikalą reiktų rimtai pasvarstyti ir padiskutuoti mažose rateliuose ir pagvil-danti spaudos puslapiuose.

Z. P.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS
MINĖJIMAS

Artėjant kariuomenės atkūrimo ir veteranų sąjungos Ramovės šventei, veteranų tarpe dėl šventės suuošimo vyksta gyvas nuomonėmis pasikeitimas. Aptariam su programa susiję paruošiamieji darbai, ieškomi būdai šventę padaryti įdomesne, patrauklesne.

Sukviestas skyriaus valdybos posėdis rugpjūčio 13 d., svarstydamas šventės reikalą, dėjo pastangų nuomonų skirtingum.s suderinti, tačiau natarimų nepadarė. Tą uždavinį atlikti atidėjo iki bus korespondenciniu būdu išrinkta nauja valdyba. R.

OTTAWA

Lietuvių fondo įgaliotinio A. Paškevičiaus suruoštas vajuš sukaupti paskutinę šimtinę didžiajam įnašui — 1000 dol. — Ottawos lietuvių vardu jau įvykdytas. Pinigai nusiųsti Lietuvių fondai ir gautas pakvitavimas. Dovanų pasiskirstymas rėmėjams įvyko pas Jarkus įvykustoję gegužinėje. Dovanų skirstymą būrų keliu vykdė LF įgaliotinis, talkinanč. Ališauskui ir Tamulevičiūtei. Laimėtojai: A. Tamošaitienės donotas šiam reikalui paveikslas teko Alai Paškevičiūnei, V. Trečioko paveikslas — Raimondai Trečiokui, A. Paškevičiaus pagamintas suveniras — Steig. seimo pašto ženklų serija su Vytaut irėmuota — teko Tāv. Žibarių redaktoriui kun. dr. Gaidai, Kongelienės vienas paveikslas teko Alai Paškevičiūnei, kitas — Marijai Macovičiūnei ir Pleckaitienės paveikslas — Vidai Balsevičiūtei.

GERIAUSIAI PAISĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros plažas (7 min. pesčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

VILA AUDRONĖ JAU ATIDARYTA
IR PRIIMA SVEČIUS

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ, OSTERVILLE, CAPE COD, MASS. 02655. Tel. 428-8425, MRS. MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

KELEIVIS

336 Broadway, So. Boston, Mass. 02127 USA.

Todėl, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybes rašyti. Teisingomis žiniomis iš visur (daug rašo ir apie dabartinį Lietuvos gyvenimą) laikraštis per 61 metus pelnę gerą vardą ir pasitikėjimą.

Kel ivis duoda ir teisinių patarimų, jame rasite gražių aprašymų bei eilėraščių. Jie turi ir moterų skyrių. Prenumeracija \$6.00.

Jau galima gauti --- 1970 --- metų Keleivio Kalendorių. --- Kaina \$1.00.

SĖJA

Tautinės, demokratinės minties mėnesinis lietuvių laikraštis. Leidžia Varpininkų leidinių fondas.

Redaktorius Grožvydas Lazauskas. Administracijos adresas: Juozas Urbelis 1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160 USA. Prenumerata: JAV ir kitur \$5.00 metams.

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS GIRDIMAS KAS

TREČIADIENĮ PER

CFMB

STOTĮ

BANGA 1410, 11.00 VALANDA VAKARO

1053 Albanelle Cr., Duvernay, Mtl. P.C. TEL. 669-8834 Programos vedėjas L. Stankevičius

Kas nori, nors trumpam, pabėgti iš didmiesčio ir surasti ramesnį ir gavinančio poilsio, tas nepravažiuos pro TOMKŲ VASARVIETĖ, kuri yra ant pat Atlanto vandenyno ir turi visas sąlygas, apie kurias kiekvienas didmiesčio žmogus per ilgus metus svajoja.

Dėl smulkesnių informacijų rasykite:

V. Tomkus

700 Ocean Dr.

Juno Beach

North Palm, FLA. 33403

arba skambinkite
(305) 844-3388

Vienintelė, Kanados valdžioje registruota lietuviška natūralaus gydymo sveikatos klinika. Mediciniškas ir kooperacinis gydymas. Psichologinė terapija. Masažai. Elektronika, raudoni ir ultravioletiniai spinduliai. Terminė ir garų terapija. Fiziniai gydymieji judesiai, -- hydro terapija. Dr. B. Naujalis, R.M. Ps.D. N.P.L.R.N.A. Natūralaus gydymo specialistas. 460 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont. LE3-8008.

Geriausią taupyti ir skolintis tik Hamiltono lietuvių

KREDITO KOOPERATYVE "TALKA"

21 Main Street East, Room 203, tel. 529-0511.

Nemokamas gyvybės ir asm. paskolų draudimas
Nemokamas pilnas cekių pataravimas
Parduodame "American Travelers" cekius
Užtikrintos indėlių saugumas
Kapitalas --- visų \$ 21.000

Darbo valandos:
Pirm. 9.30—5 v.p.p.
Antr. 9.30—5 v.p.p.
Treč. 9.30—5 v.p.p.
Ketv. 9.30—5 v.p.p.
Penkt. 9.30—8 v.p.p.
Šešt. 9—1 v.p.p.

MOKAME UŽ:

Depozitus	5%
Šėrus	6½%
Už vienu metu indėlius	7½%
SKOLINAME:	
Asmenines paskolas is	10%
Nekiln. turto paskolas is	9%

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

Taupyk ir skolinkis

MOKA

5½% už depositus
6% už šėrus (numatoma)
7% už 1 m. term. dep.
7¾% už 2 m. term. dep.

IMA

8% už, mortgicijus
8% už asm. paskolas

PIRMUTINIAME IR DIDZIAU. SIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

Kapitalas virš trijų su puse milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGICIJUS pagal valdžios nustatytą normą -- 66% įkainuoto turto. VISU NARIU GYVYBE apdrausta santaupu dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmenines paskolas mirties atveju apdraustas iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta). BUSTINE: Lietuvių Namai --- 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

ĮVAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS

Lietuva, Latvija, Estija, Ukraina ir U. S. S. R. paprastu bei oro paštu.

Motociklai, automobiliai, automobiliams motorai, skalbiama mašinos, siuvamosios mašinos, televizijos ir radio priimtuvai, saldytuvai ir t.t.

Norint pasiūsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.

- Be to, siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 15% svarų tyro svorio.
- Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
- Gyveną ne Toronte, prašomi savo sudarytus siuntinius bei užsakymus siūsti mums paštu ar ekspreu. Apmokėsite gave mūsų pranešimą.
- Sažiningai ir greitai patarnaujame.
- Pries pradedant ruošti siuntinį prašome rasti laiko ir pasiteirauti kiek ko galima viename siuntinyje siūsti, nes nuo 1969 m. spalio mėn. daiktų ir ypač medžiagų kiekiiai yra sumažinti. Be to, jei turima neatšakumų, prašome klausiti, telefonuoti bei rašyti --- mielai paaiškinsime ir duosime patarimą.
- Mūsų įstaiga labai daug kam pasitarnavo ir pasirošusi patarnauti ateityje.

DARBO VALANDOS:
pirmadieniais --- penktadieniais nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro;
šeštadieniais --- nuo 9 val. ryto iki 5 val. p. p.

BALTIC EXPORTING CO.

480 RONCESVALLES AVE. TORONTO 3, ONT.

Telefonas LE 1-3098

Savininkai A. ir S. KALUZA

Montreal

PLETKAI PLETKELIAI...

IDOMI ŠIO ŽANRO ISTORIJA

ATOSTOGOS CAPE COD

Visa eilė montrealiečių vasaros atostogas praleido Cape Cod, JAV.

Neseniai, iš ten sugrįžo Zabietauskai ir Sitkauskai, ten išsėjos Murauskai, A. Keblys ir Jonas ir M. Adomaičiai.

GRĮŽO I LIETUVĄ

I Lietuvą per Montrealį išvyko kaunietė Kramilienė.

Viešnia 6 mėnesius praleido pas sūnų ir dukterį — V. Vanagus Sault Ste. Marie, Ont.

MIRĖ VL. GRONIKOVAS

Praeitą savaitę mirė lasalietis Vl. Gronikovas.

Veltoris buvo lėktuvu išvežtas į Torontą palaidoti lietuvių kapinėse.

POKALBIS PER RADIJĄ

Praeitą trečiadienį Montrealio CFMB radijo stoties lietuviškoji programa transliavo pokalbį su NL redakcijai R. E. Maziliauskui.

GINTARAS REPETUOJA

Montrealio lietuvių jaunimo ansamblis Gintaras pradėjo intensyviai repetuoti.

Gintariečiai ruošiasi pasirodyti lietuvių dienoje, kurios vyks Tautybių paviljone Ekspo parodoje Darbo dienos savaitgalio metu.

KONCERTAS KENNEBUNKPORTE

Rugpj. 13 d. Kennebunkporte, JAV, koncertavo solistai E. Blandytė ir A. Keblys. Vytenis Vasiliūnas akompanuoja, dainininkai solo ir duetu atliko išimtinai lietuvių kompozitorių dainas. Programą vedė Elena Vasiliūnienė.

Kaip žinia, A. Keblys yra montrealietis.

PAPILDOMA PADĖKA

Birželio 17 d. išspausdintoje padėkoje tiems, kurie J. Bakanavičių ligos metu lankė ligoninėje ir namuose, buvo praleistos dvi pavardės.

Be jau minėtųjų, J. Bakanavičius nuoširdžią padėką reiškia taip pat ir V. Giviui ir A. Semijoniui.

KAUNIEČIAI ANGLIJOJE

Tarptautiniame folkloro festivalyje, kuris kas keleri metai vyksta Middlesborough mieste Anglijoje, šįmet dalyvavo ir Kauno liaudies meno ansamblis Rasa, vadovaujamas R. Tamučio.

Už liaudies dainų atlikimą Rasa laimėjo antrą vietą, o už liaudies instrumentų atlikimą — trečiąją. Festivalyje dalyvavo 27 valstybių atstovai. Kartu su Rasa festivalyje lankėsi ir liaudies šokių specialistas Juozas Lingys.

Rasos ansamblis į Middlesborough folkloro festivalį buvo pakviestas ir sutiko dalyvauti 1968 m. Ansamblio nariai, daugiausia jauni Kauno inžinieriai, jau buvo nuvykę į Leningradą ir sovietų keleiviniame laive įsikūrė kajutėse, kai paskutinę valandą prieš išplaukimą gavo įsakymą grįžti atgal į Kauną. Atrodo, kad Čekoslovakijos okupacija ir mobilizacija Sovietijoje sutrukdė kauniečiams koncertuoti Anglijoje. Šįmet Rasa festivalį vis dėlto pasiekė.

Sekantieji Nidos leidiniai bus Juozo Tininio apsakymų knyga ir "Septintoji pradalgė".

Jau nuo pat žmonių istorijos pradžios buvo pletkai; be pletkų nebūtų buvę istorijos. Pirmasis pletkininkas buvo Rojuje: žaltys, gundęs Ievą. Kronika sako ir teologai patvirtina, jog žaltys ir gyvatė yra melo simboliai. Bet žaltys nemelavo, jis tik pletkavojo. Tikriausia jis labai saldžiai ir su veidmaininga užuojauta klausinėjo Ievą; ar teisybė, jis girdėjęs Rojuje kalbant, kad ponui Adomui su ponija negalima jokių vaisių sodinti valgyti? — Ieva, žinoma, jam išdidžiai atsakė: — O ne. Iš kur jūs tą paėmėt? Mums tik nuo Pažinimo Medžio draudžiama. Visus kitus vaisius galima valgyti, kiek tik norime. — Taip prasidėjo pletkai, mums žinomas gundymas ir išvairymas iš Rojaus. Su jais kartu buvo išvairytas ir žaltys. Taip pletkai išskė žmogų ir tebeseka.

Pletkininkas laikomas pačiu blogiausiu, pačiu baisiausiu sutvėrimu. Melagiu būti esą garbingiau. Yra įsakymas — Nekalbėk netiesos! — Bet nėra įsakymo — Nepletkavok! Melą galima pagauti. Tiesą reikia įrodyti bet kokia kaina. Melagiai visada tai pasako iš anksto, arba suranda liudininką, arba traukia iš kišenės kokį nors liudininką. Melagis teisingesnis žmogus už pletkininką. Dėlto taip daug žmonių skuba pasigirti labai nekenčią pletkų ir pletkininkų; norį toliau būti nuo šitokio elemento ir pan... Vis prašo nepasakyti iš kur sužinojo. Arba skelbiamos kaimyno paslaptys neįduoti. Arba nori įtikinti esant tikrai šventas ir tik kiti įklampino. Arba vien tikrai girdėjo, bet ne jo reikalas. Arba... ugh, bet jau ir aš štai baigiu įklimpti. Geriau grįžkime į istorijos pletkus.

Žmonija nekenčia žalčio ar gyvatės už suvedžiojimą; bet, matote, visvien nepasimokė ir vis toliau įkliuvo į bėdas ir katastrofas.

Sekanti nelaimė buvo Sodomos ir Gomoros skandalas. Loto žmona bėgdama dar atsiskuko pasižiūrėti, kaip ten viskas užsibaigę. Sodomieki skandalai dar ir šiandien tebėra įdomumo aukštumoje, todėl nesmerkime per daug Loto žmonos. Ji vargšė buvo nubausta; pavirto į druskos stulpą. Tai atsitiko tik tą vieną kartą, nes koks būtų pasaulis vien iš druskos stulpų?

Kitas didelis pletkininkas buvo Jokūbas, sugalvojęs apgauti savo

uošvį Labaną. Ir jo negalima smerkti. Senis Labanas pats jį žiauriai apgavo; įbrukęs biuriąją dukterį Lėją vieton gražuolės Rachelės, kurią jis vėliau išsiederėjo už antrą žmoną. Truputį pakaitęs avių veislę ir bijodamas seno tėvo pykčio buvo priverstas bėgti iš uošvio ūkio. Norėdamas pasiimti žmonas kartu, sugalvojo baisingą istoriją apie tėvo nepagrįstą kerštą, nes jis tikrai nebuvo kaltas dėl avių veislių. Prie to dar papsakojo reikšmingą sapną, raginantį bėgti. Moterys ne visada tiki istorijomis, bet visuomet patiki sapnais.

Geriausieji pletkininkai buvo graikai. Net specialią pletkų dieną turėjo Olympe, Hermes arba Merkurijaus vardu. Puikus tai buvo dievas; nes nuo Aristofano laikų iki Offenbacho operių kompozitoriai valgė duoną vien iš Olympo pletkų. O ką bekalbėti apie reklamą prekybai; nes Merkurijus buvo keliaujančių pirklių patronas. Tada jie jau pletkus nešiojo; dabar jo, t.y. firma Olympas daro reklamą pirkliams. Štai dar ir dabar galima nusipirkti dirbtiną krūtinę "Venus" vardu, spiritinę krosnelę "Prometeus", tualetto cisterną "Poseidon" ir daug įvairių kitokių.

Žinoma, buvo pas juos ir pletkų gadintojų, kaip ir dabar pas mus. Buvo toks piktas dėdė Palaifatas, kuris pagyrūnams "nosį sluostydavo". Jeigu koks didvyris girdavosi savo dieviška kilme (ak, juk ir mūsųose pilna dieviškos kilmės), jis imdavęs ir atrasdavęs jų kokį žemišką faktą. Arba, pavyzdžiui, kai Medea gyrėsi turinti galios atjauninti senus žmones, Palaifatas tučtuojau išaiškino, jog ji vien plaukus temokanti nudažė. Arba apie Herkules galybę... Olympas kalbėjo, klegėjo ir stebėjosi, kaip Herkules galėjo visas 50 Thestiaus dukterų per vieną savaitę viena po kitos taip iš eilės vesti. Penkiasdešimt pirmųjų naktų, per savaitę! Žinoma, Herkules, bet... O toks Apolodorus, Olympe irgi labai nepopuliarus, sako: nix; gryni pletkai! Tris savaites, sako, užtruko, o ne viena! Matote, visuomet atsiranda, kas žino geriau; net ir pirmųjų naktų paslaptis. Olympas bendrai buvo baisus pletkų ir skandalingų istorijų liudas. Vienintelė nauda mums iš Olympo, tai Freudo "Oedipus" komp-

leksas; bet čia jau per ilgą istoriją.

Toliau kalbant apie graikų žmones, ne dievus; jie irgi turi puikių pletkų. Ypatinai geras apie papermamus prokurorus. Visi žinome, jog prokuroras širdis nesuminkština. Istorija pasakoja apie tokią Atėnų miesto "laisvą" damą Friniją, kuri kaip tik už tą "laisvę" buvo nubausta mirtimi, bet paskiausiu momentu advokatas nuplėšęs skepetą nuo jos krūtinės ir iš didelės pagarbos Afroditės galybei teisėjam ją išteisino. Prokuroras iš pykčio atsiskęs savo garbinu pareigų. Vėliau mieste sklido kalbos, jog Frinija prieš teismą, ieškodama geresnio teisejo, ėjo per juos visus pas kiekvieną įtartinai ilgai užsibūdama. Reikėtų suprasti teisėjus; šį kartą ji atėjo gratis... Pasirodo tai vien tik pavyduolių išgalvoti pletkai; iš tikrųjų ji buvo namų arešte ir niekur negalėjo eiti.

Visi žinome, kokia baisi ragana buvo Sokrato žmona Xantipė. Bet štai kiti pletkininkai sako, jog kita žmona būtų su juo ne dienos neišgyvenus. Prieš jo mirtį Xantipė verkė ir raudėjo, kad jis nekaltas miršta. O Sokratas, jau mirdamas, dar ant jos surikęs: — Durna boba! Ar tu nori, kad aš kaltas mirėčiau?

Diogenas su statine ir lempa irgi neišvengė pletkų. Sako, Aleksandras Didysis atsistojęs prieš statinę ir sakęs Diogenui: — Prašyk, ko nori! — Diogenas atsakęs: — Pasitrauk ir neužstok man saulės! — O Aleksandras jį tai: — Ach, jeigu nebūčiau Aleksandras, norėčiau būti Diogenu. — Pletkai! Universiteto studentai gali įrodyti Diogeną sakius: — Ar čia buvo Aleksandras? Ir kodėl aš jo padorus namo nepaprašiau? — Nepriimtė vargšas; dėlto liktarna.

VISAIP

Anglų inžinieriai išrado originalų pūklą baldų pramonėi.

Vandens srovė, kurios skersmuo tik šimtosios milimetro dalys, lėkdama didesniu už garą greičiu, puikiai piauina lentas.

Šitai piauinant, visiškai nelieta piuvėnų, o lentų paviršius išeinu nusifluotus.

Kai Vakarų kraštuose automobilis pasidarė ne prabangos įrankis, o kasdieninė būtinybė, tai komunistiniame pasaulio sektoriuje dar iki šiandien automobilis tebėra gyventojai tik svajonė. Ten ne tik automobilių produkcija labai žema, bet ir gaminių kainos nepasiekiamai aukštos.

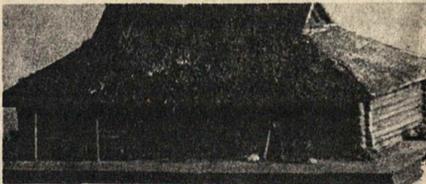
Iš praeities

NIRTAIČIŲ KAPINIŲ KURĖJAS

Šiauliu „Ausros“ muziejaus etnografinių aprašų byloje tarp kitos etnografinės medžiagos yra nepaprastai Nirtaičių kapinaičių ir jų autorių liaudies meistro Juozo Gedmino gyvenimo aprašymas. Tiek Juozas Gedminas, tiek jo sukurtosios Nirtaičių kapinaitės — vortū didelio dėmesio. Unikaliuos kapinaitės įrengtos paties vieno liaudies meistro ir papuoštos jo iš akmenų iškaltais figūromis: širdelėmis, grybais, arbūzais, galvutėmis ir kt. Pačioje kapinaitių pradžioje iš trijų akmeninių blokų padaryti masyvūs vartai. Vartų viršutinėje staktoje įrašyti žodžiai: „SZWENTA BROMA AMZINA TEWINEI MUSU“. Abiejose šoninėse staktose iškalta po nišą, kuriose įstatyta po liaudies statulelę...

Redviliškio rajono Šiaulėnų apylinkės Nirtaičių kaime 1830—1914 metais gyvenęs liaudies meistras Juozas Gedminas visą gyvenimą rūpinosi kapinaitių rengimu ir išpuošimu. Tai buvęs 19x22 m dydžio labai jaukus skykelis, paties įrengėjo prisdintas medelių ir gelių ir papuoštas apie šimta jo darbo akmeninių figūrėlių, aukščiausiai minėtuju širdeliu, galveliu, grybu, arbūzu ir šiaip dailių akmenėlių. Pasakojama, kad Juozui Gedminui dar gyvenam tebesant, Nirtaičių kapinaitėse „kvepėjo gelės ir aidėjo paukštelių balsai“. Į savo gyvenimo pabaigą J. Gedminas ypatingai buvęs tas savo kapinaitės pamėgęs ir jose praleisdamas didesniąją laiko dalį.

Minėtoje Šiauliu „Ausros“ muziejaus etnografinių aprašų byloje yra 1942 m. užrašyti septynioliasdešimties J. Gedmino sūnais, Nirtaičių kaimo gyventojais. Įtariamieji Gedmino, ir Montelių kaimo 97 metų amžiaus senelės Andriuskevičienės atsiminimai. J. Gedminas ne tik rašė, bet ir jokio

amato niekur nesimokęs.

Dar piemenaudamas mėgo drožinėti iš medžio įvairius dalykėlius. Gedminų sodyboje buvę pilna įvairių įvairiausių žaislų, dailiai padarytų apyvokos daiktų ir kt. Gyvenamojo namo išorė ir vidus skendėjęs įvairiuose ornamentuose ir pagražinimuose. Tarp kita ko, Juozas Gedminas savo tėvo namuose įrengęs keletą naudingų patobulinimų ir pagerinimų, kaip antai: automatiškai užrakinamus vartus ir duris su mechanine medine spyruokle, dūminės trobos dūmtraukį-vedintuvą ir t. t.

Kartą pavasarį jis ilgai ir atidžiai žiūrėjęs į prakrendančias laukines žąsis ir antis. Gerai jas „išstudijavęs“, J. Gedminas ėmęs iš šiaudų daryti kažkokią pynele. Paskui pagal tą pynele ėmęs dirbti ir laikyti sau savotiškus sparnus. Pirmaisiais sparnais pakilti nepavykus, pradėjęs daryti kitokius sparnus — iš beržo vantų (šluotų — A. N.) ir klevo lapų. Šitai paruoštas sparnais jis pabandęs leistis nuo stogo, tačiau šis bandymas pasibaigęs beveik tragiskai — ko ne užsimušęs. Po to tėvas griežtai uždraudęs sūniui užsiminėti panašiais bandymais, sakydamas: — Ropliu gimęs, paukščių neskradysi!

Nuo to laiko J. Gedminas pasidaręs tylus, susikaupęs. Iš pradžių pradėjęs drožinėti statuleles iš medžio. Kartą, žmonai jo medines statuleles sudeginti, ėmęs daryti figūrėles iš akmenų.

Tuo būdu ilgai ir atsiduris Nirtaičių kapinaitės su savotiškais akmeniniais papuošimais-figūrėlėmis.

A. NEZABITAUSKAS

ZEMAIČIŲ NUMAS

Telšių krašto tyros muziejuje eksponuojamas žemaičių gyvenamojo namo — numo — maketas. Tai vienas iš seniausių gyvenamųjų namų tipų žemaičių krašte, turėjęs kelias įvairios paskirties patalpas. Nume (dar kai kur vadinamas numas) buvo pagrindinė patalpa su ugnivietele žmonėms gyventi, kamara miegoti, namugalis gyvuliams laikyti. Be to, po išsikūsiomis pastogėmis šiltes ir kiti įvairios paskirties būstai.

Patalpa, kurioje gyveno žmonės ir buvo ugnivietelė, neturėjo lubų, tik stogą. Virš ugnivietės ant sijų kabėjo pakriautė, saugojusi šiaudinį stogą nuo ugniakuro kibirkščių.

Įėjimas į numą buvo iš galo, turėjęs pusiau atvirą, lėpiu vadinamą pastogę.

Šių gyvenamojo namo tipų iš senovės dar yra išlikusių žemaičių krašte, tačiau jie jau skiriami vien įvairiems ūkiniam reikalingams.

PILIKĖ

Apie 21 km į šiaurę nuo Vilniaus, netoliese Geležiukų ir vienkiemio (Rastinėnų apy.), kairiajame bevandžio upelio krante, kūpusi aukšta ir kili, retai kam žinomas pilikalnis, vadinamas Pilikė. Čia nėra artimesnio kelio, išskyrus vienintelį taką, kuris, vingiuodamas per mišką, keleivių atveda prie pilikalnio iš rytų pusės. Tik iš čia jis ir pastebimas. Iš rytų ir pietų pusės pilikalnis saugo raitas ir senas miškas, iš vakarų ir šiaurės — minėtas upelis, tankiai apaugęs lapuočiais medžiais.

V. SAULYS

W. LAPENAT

General Construction Reg'd.
89 Orchard Street, LaSalle, Que.
*** **

Ivairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina. Tel. 366-6237.

LAURINAITIS JUOZAS

Tel. 521-0209.

DĖMESIO, DĖMESIO! Parduodu alų perkama kaina, visų rūšių minkštą gerimą po \$2.00 už case, Varškę 5 1/2 sv. už \$2.10. Pigiausiomis kainomis šviežias ir rūlytas dešras ir kitus produktus. Atvykite patys į krautuvę - 1918 Frontenac St. (Prie pat METRO).

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

601 St. John Road

POINTE CLAIRE, QUE.

TEL. 695-3883 (M. Rutkauskas)
• Atliekame probėgimo ir kapitalinio auto- mašinos arbus.
• Taip pat patarnavimas gazolinu, alyva, padangomis ir kt.
• Tikrai keliolika minučių iš Montrealio greitkelio Nr.40 arba Nr. 20. Atvažiuo neapsiriksite!

Laflaur Radio Taxi

SKAMBINKITE

iš visų vietų LaSalleje.

Savininkas Alfonsas Viskantas.

TEL. 366-8300

SPECIALIOS KAINOS:

• Krikštynoms, vestuvėms ir laidotuviams.
• Į tolimesnes užmiesčio ir kito miesto vietoves.

-- visos 24 valandos.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

TEL: garso 366-0500 namų 366-4203

7717 RUE GEORGE LASALLE, P.Q.

(Priešais NL redakciją)

SAV. G. DESROCHERS.

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

TEL. 769-2941.

239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus palтус, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybes medžiagas.

Windsor

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.
1205 CHURCH AVENUE, VERDUN, P.Q.

Tel. 768-6679.

Valome visokius drabužius, langu užvalaidas, lovų užtiesalus, antklodes, korpetus, sopkas ir visa kita namu apyvoka.

Windsor yra moderni valykla, turinti 20 metų patirtį siam darbe. Turinti naujai įrengtą moderniausia drabužių apsaugą (storage) ir greitą patarnavimą.

Juvininkai: A. Keršys, P. Petrusis, P. Koršulis, A. Greibus.

Baltic Woodwork Co.

TEL. 366-3884

... KIAUSAS ir J. SIAUCIULIS

347 Laflaur Ave., LaSalle (650) P.Q.

Daromas įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

BELLAZZI-LAMY INC.

TEL. 366-6941

BOIS DE CONSTRUCTION
BUILDING MATERIALS

7582 BLVD. CHAMPLAIN
coin 6ième Ave., LaSalle

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINE MEDŽIAGA: Durys, langu, remai, izoliacija, Ten-Test, Masonite, statybinis popieris, cemento, B.P. išdirbiniai, cementas ir kt.

HIGHLAND AUTO BODY

Lietuviškas nuolaida.

Laflaur Ave. LASALLE Tel. Buss. 366 7287

Savininkai: V. Susinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išores taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos

LaSalle

AUTOMOBILE INC.

7635, BOUL. LASALLE
LASALLE, QUÉBEC
TEL. 366-7818

- DART
- CORONET
- CHARGER
- DODGE
- CHRYSLER
- CAMION
- DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président

Jetté & Frère Itée

Plumbing & Heating kontraktoriaus

- Šildymo ir vandentiekio taisymai ir nauji įrengimai
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimai
- Apkainavimas nemokamas

140 - 2e AVENUE
LASALLE

366-0330

Tony's Photo Studio

- PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS
ĮVAIRIOS PROGOS

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

TEL. 525-8971.

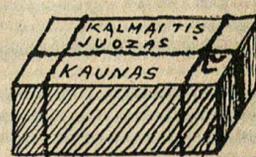
T. Laurinaitis

A.B.C. PARCEL SERVICE

3891 ST. LAWRENCE BLVD.

MONTREAL, QUE., CANADA

TEL. 844-9098

- A.B.C. Parcel Service patarnauja gerbiams lietuviams klientams jau 17 metų ir ryžtasi tai daryti dar daugelį metų ateityje.
- A.B.C. yra vienintelė bendrovė Montrealyje, kuri turi visus leidimus ir teisę pati išrinkti mokesčius bei siųsti siuntinius tiesiai iš Montrealio.
- Mes turime pilną pasirinkimą įvairiausių medžiagų, tinkamų siuntoms, ir duodame didesnę nuolaidą angliškoms medžiagoms (joms muitas yra tikrai \$ 1.00 - vienas doleris - už jardą) už apsiųstus nuolaida iki 50%
- Parduodame taip pat specialius pažymėjimus (certificates), už kuriuos galima pirkti prekes dolerinėse krautuvėse Lietuvoje.
- Skubėkite mus aplankyti arba skambinkite mums, kad galėtumėte gauti visą informaciją apie tai, ką geriausia šiuo metu siųsti Lietuvoje.

A.B.C.

KRONIKA

PREMIJA HENRIKUI NAGIUI

Lietuvių rašytojų draugijos 1959 m. tūkstančio dolerių literatūros premija paskirta poetui Henrikui Nagiui už poezijos knygą "Broliai balti aitvarai".

Vertinimo komisiją sudarė Alė Rūta, B. Brazdžionis, Alf. Gričius, J. Tininis, Pr. Visvydas.

Premijos mėcenatas – JAV Lietuvių fondas. Premija bus įteikta rugsėjo 4 d. Toronte.

A. Landsbergis

PIRMOJI PREMIJA A. LANDSBERGIUI

Los Angelės Lietuvių dramų sambūrio scenos veikalų konkursą ir 1000 dol. premiją laimėjo Algirdas Landsbergis už 3 veiksmų tragikomediją "Paskutinis pikaikas". Antroji, 500 dol., premija teko Anatolijui Kairiui už 3 v. komediją "Ka-kū".

Konkurso vertinimo komisiją sudarė C. Jasutytė, D. Mackallienė, Alė Rūta, J. Tininis ir E. Tamienė.

A. Katrys

REDAGUOS ENCIKLOPEDIJĄ

Spardoje skelbiama, kad J. Kapočiaus leidžiamos lituanistinės enciklopedijos anglų kalba antrąjį tomą redaguos Vincas Rastenis.

V. Rastenis, vienas iškiliausių lietuvių žurnalistų, buvo Eltos biuletenio redaktoriumi.

SUKAKTIS

Visa gausi Alksninių giminė liepos 5 d. atšventė W. Alksnino 85 m. amžiaus sukaktį. Vaisėse dalyvavo per 80 asmenų.

W. Alksninis gyvena Mansfield Centre, Conn.

Iškeliaus amžinybėn Vladui Granikovui, nuosirdžiai užjaučiame brangaus tėvelio ir uošvio netekusius Granikovo, Žemaitaičių, Luko, Hermano šeimas

Henrikas Adomonis su šeima.

NL VAKARAS

Susidomėjimas NL redaktorių ir skaitytojų susitikimo vakaru vis auga. Ne vien tik Montreale, bet ir kitų vietovių skaitytojai jau užsisakė pakvietimus.

Susitikime dalyvaus ne tik dabartiniai, bet ir buvusieji NL redaktoriai, vadinas, bus pakvieta proga jaukioje aplinkoje susipažinti ir išsikalbėti vieniems rūpimais laikraščio reikalais.

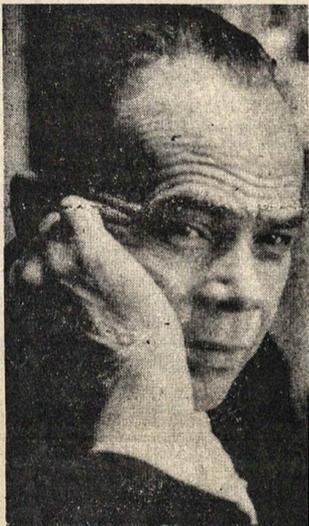
Susitikimo vakaras įvyks AV salėje rugsėjo 19 d., 7 val. vak. Pakvietimai gaunami pas NL sp. b-vės direktorius ir redakcijoje.

LAIKRAŠČIO BIČIULIAI

Šitie laikraščio bičiuliai NL parėmė savo auka:

L. Marcinka 6 dol., N. Bublikytė 4,50 dol., P. Gabrys, S. Balčiūnas, A. Mackevičius, E. Mazys, M. Šulmistras ir T. Vaškešelis po 2,50 dol.

Aukotojams nuosirdžiai dėkojame.

S. Sužiedėlis

PREMIJA S. SUŽIEDĖLIUI

Ateitininkų federacijos skirtoji Šalkauskio vardo kūrybinė premija šimet paskirta istorikui Simui Sužiedėliui.

Premijos skyrimo komisiją sudarė A. Skrupskelienė, K. Kėblys, P. Kisielius, J. Šoliūnas ir kun. V. Bagdanavičius.

Trečiąją ateitininkų premiją laimėjęs prof. S. Sužiedėlis yra Encyclopaedia Lituanica redaktorius.

TRINČIS

AUSTRALIJOS LIETUVIUOSE

Kaip jau buvo skelbta, Australijos lietuviuose įsivyravo aštri trintis ir nuomonių skirtumai. Grupė asmenų įteikė ultimatumą Australijos LB Krašto valdybai, kuri leidžia bendruomeninį savaitraštį "Mūsų pastogė". Ultimatumu buvo reikalaujama iš pareigų atleisti "Mūsų pastogės" redaktorių poetą Vincą Kazoką. Kadangi ultimatumo autorių tarpe buvo ir savininkas spaustuvės, kurioje sa-

Premijuotoji Henriko Nagio knyga. Viršelį P. Gailliaus.

vaitraštis spausdinamas, buvo pareikšta, kad reikalavimų neišpildžius, spaustuvė savitraščio nebespausdins.

ALB Kr. valdyba ultimatumą, žinomą, atmetė, o "Mūsų pastogė" dabar rašoma rašomąja mašinėle ir spausdinama ofsetu. Kr. valdyba telkia lėšas išgyti rinkimo įrenginiais ir laikraštį spausdinti taip, kaip pvz., NL.

Mus pasiekė leidinys, pavadinamas "Lietuvos keliu", kurį ir išleido anie ultimatininkai. Dvylikoje psl. aiškina, kodėl Vincas Kazokas jiems nepriimtinas kaip redaktorius. "Lietuvos keliu" mintys ir stilius giminingas tam, ką skelbia toji mažuma, kuri Š. Amerikoje paprastai vadinama konservatoriais. Be kita ko, leidinyje išspausdinta dalis paskaitos, kurią Chicagoje skaitė Julius Smetona.

LIETUVIŲ DIENOS PARODOJE

Lietuvių dienos Montreale pasaulinėje parodoje įvyks darbo dienos savaitgalyje, nuo ketvirtadienio, rugsėjo 3 d., iki pirmadienio, rugsėjo 7 d.

Pagrindinę programos dalį išpildys Gintaro ansamblis šeštadienį ir sekmadienį, rugsėjo 5 ir 6 d.

Tikslius pasirodymo laikas bus paskelbtas kitą savaitę.

MAŽAPASČIAI BIUROKRATAI

Otto Dendorfas Bingenio, Vak. Vokietijoje, mokesčių inspekcijai buvo skolingas 42, 91 dol. Jis išvyko į užsienį ir pamiršo šitus neapmokėtus mokesčius. Savo daiktus, jų tarpe dvi dėžes knygų, jis paliko sandėliuose savo buvusio buto savininko name.

Mokesčių inspekcija pasiuntė teismo anstolį, kuris tas dvi dėžes knygų konfiskavo. Dalis knygų buvo parduota varžytinėse už 5,87 dol. Išvaržytų knygų tarpe buvo 121 knyga, laikoma bibliofilne retenybe, kurių rinkos vertė siekia apie 10 tūkstančių dolerių.

Mokesčių inspekcija iš Dendorfo reikalauja sumokėti likusius mokesčius, kurių "nepadengė" jos konfiskuotos kny-

gos. Dendorfas mokesčių inspekciją traukia teismo atsakomybėn. Savo laiške mokesčių inspekcijai jis rašo: "Po to, kai jūs man padarėte tokią skriaudą, aš labai gerai suprantu, kaip jaučiasi bombų mėtytojai".

MAŽEJA VĖŽIŲ IŠTEKLIAI

Dar prieš keletą dešimtmečių Lietuvoje vėžių išteklių inspekcijai jis rašo: "Po to, kai jūs man padarėte tokią skriaudą, aš labai gerai suprantu, kaip jaučiasi bombų mėtytojai".

Dar prieš keletą dešimtmečių Lietuvoje vėžių išteklių inspekcijai jis rašo: "Po to, kai jūs man padarėte tokią skriaudą, aš labai gerai suprantu, kaip jaučiasi bombų mėtytojai".

Ukrainos Kijeve išleistas A. Bieliausko "Kauno romanas". Į ukrainiečių kalbą išvertė Olga Gradauskienė. Anksčiau buvo išverstas to paties rašytojo romanas "Požės žydi raudonai".

UKRA NETIŠKAI

Ukrainos Kijeve išleistas A. Bieliausko "Kauno romanas". Į ukrainiečių kalbą išvertė Olga Gradauskienė. Anksčiau buvo išverstas to paties rašytojo romanas "Požės žydi raudonai".

KASYKLŲ VADOVAS

Vytas Pakalniškis paskirtas Br. Columbijos provincijoje Rimrocko kasyklų bendrovės projekto vadovu.

AUKŠTOJO PILOTAŽO PIRMENYBĖS

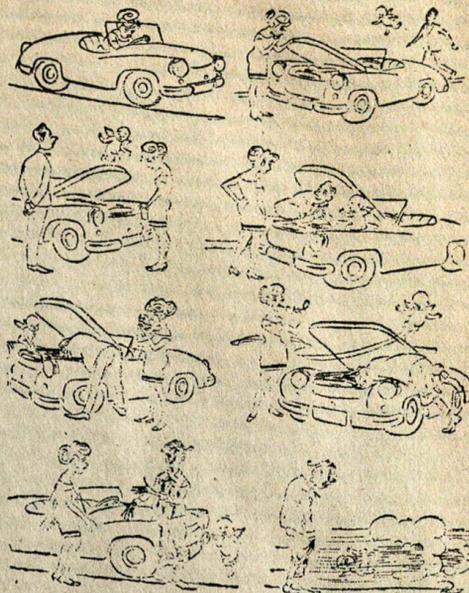
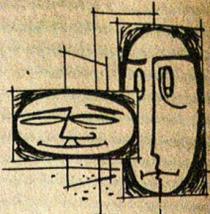
Keturias dienas Birštone vyko Lietuvos aukštojo pilotų pirmenybės, Pirmenybės laimėjo kauniečiai J. Kavaliauskas, antroji vieta teko taip pat kauniečiui P. Vinickui.

Moteris pirmenybėse atstovavo jauna lakūnė Gražina Žukaitė.

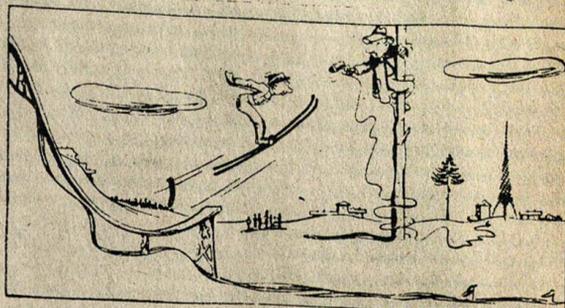
SLA NARIAI

1969 m. gruodžio 31 d. SLA turėjo 8.633 narius. 1961 m. organizacijai dar priklausė 11.362 nariai.

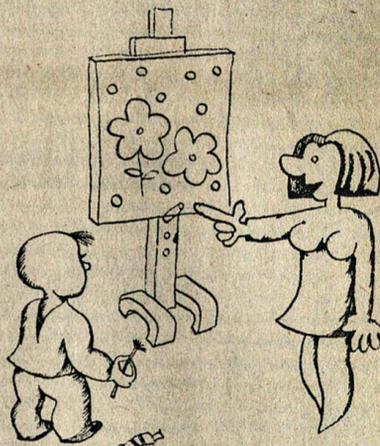
KREIVI VEIDRODŽIAI

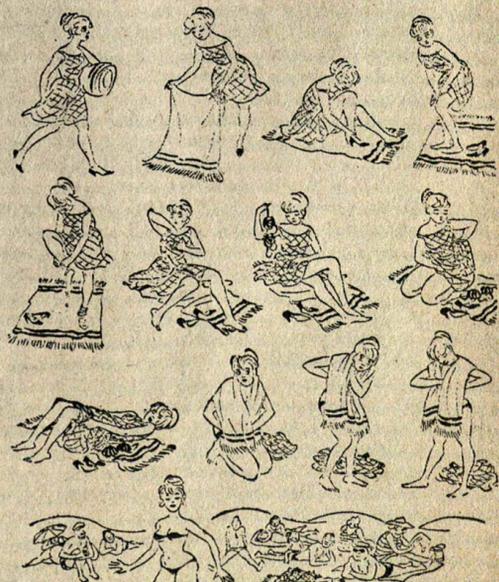
Amūro klaida.

— Prašau tarti porą žodžių mūsų radio klausytojams!

— O kam tie rutulukai?
— Tai gėlių kvapas...

Striptizas pilažė.